

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS ÁLLAMIGAZGATÁSI EGYETEM LAPJA

41. évfolyam 3. szám

Ára: 3 euró (az egyetemen 45 Ft.) 2001. március/I.

BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS ÁLLAMIGAZGATÁSI EGYETEM
Egyetemi Központi Könyvtár
Egyetem u. 2.
1003 Budapest, Zsil u. 2.
1028 Sp. 5. Ft. 489.
Tel: 2175-827 Fax: 2174-910

MOL vállalati professzori szék

Beszélgetés a MOL humán erőforrás igazgatójával, Váradi Bélával

– Honnan tudták meg, hogy ilyen – Magyarországon újszerű – támogatási formára van lehetőség?

– Bakacsi Gyula rektorhelyettes úrral régóta szoros szakmai kapcsolatban állunk. Ő volt az, aki az új támogatási formáról megkérdezte a mi véleményünket is. Nekünk megtetszett az ötlet, bár újszerűsége miatt át kellett gondolnunk, hogy tulajdonképpen mi ajó ebben az egyetem, az egyén és a vállalat számára. Első pillantásra nem túl egyértelmű, hogy mi az, amit a támogatás kap, hiszen közvetlen ellenszolgáltatásról aligha beszélhetünk. Igazán azt tartottuk fontosnak, hogy ez által elmélyül az egyetem és a vállalat közötti kapcsolat. Hiszen a vállalati professzor jobban megismeri a vállalatot, és egyben benne marad az egyetem életében. Ezzel igazi összekötő kapocsá válik, ami elősegítheti a többi területeken való együttműködést is.

– Korábban milyen formában támogatták a Közgázt?

– Többfajta kapcsolat volt és van. Előfordul ezek között olyan, amelyik jelentőségét veszítette és olyan is, amelyik ma is élő. Nyilván most, hogy erősebben figyelünk a költségeinkre, jobban megfontoljuk, hogy hol, milyen formában támogatunk. A Közgáz Egyetem számára és másik négy egyetem számára létrehoztunk Peregrinációs alapítványokat. Ezek olyan tanulókat segítenek, akik különböző programokra szeretnének eljutni. A CEMS támogatásában szintén alapító tagként veszünk részt, és fizetjük az éves tagdíjat. Be kell azonban vallani, hogy az itt végző diákokat megnyerjük munkatársnak.

– A vállalati professzori státusz kialakításával közelebb kerül egymáshoz az egyetem és a vállalat. Mennyiben jelenti ez a hallgatókhoz való közeledést?

– Ezen az úton még viszonylag kevés lépést tettünk. Azt szeretném megjegyezni, hogy jelentős

számban fogadunk diákokat nyári gyakorlatra, de ennek lebonyolítása egyelőre még nem az egyetemen keresztül zajlott. Tavaly megjelentünk a Start – Állások kézikönyvében, és felvettük a kapcsolatot a Közgáz Karrier Irodájával is.

Szerencsésébbnek érezzük rajtuk keresztül elérni a fiatalokat, mert akkor közösen egy olyan programot tudunk összeállítani, aminek segítségével a vállalat jobban bemutatható. Ez jóval összetettebb feladat annál, mint hogy egyszer elmegyünk egy Állásbörzére. Ebbe ugyanis beletartozik az is, hogy fiatalokat hívunk meg magunkhoz, vagy valamilyen rendezvényt szervezünk, ahol bemutatjuk, hogy milyenek vagyunk, és milyen területeken működünk.

– Volt-e valamilyen kérésük azzal kapcsolatban, hogy ki viselhesse a MOL vállalati professzori nevet?

– Az volt az elképzelésünk, hogy jó lenne, ha egy olyan professzor viselné a nevünket, aki

vállalati etikával foglalkozik. Ami szerencsésen meg is valósulhatott, és most Fekete László egyetemi docens a MOL vállalati professzor. Azért gondoljuk fontosnak egy ilyen tudományterület támogatását, mert ez még csak most kezd kibontakozni hazánkban, de szükséges lenne a további gyors fejlődése, illetve az, hogy eredményei széles körben ismertté váljanak. Mi magunk is a vállalati etika szelvében kívánunk dolgozni. Már többször találkoztunk Fekete úrral, ahol végigbeszéltük hogyan tudnánk a kapcsolatot kölcsönös előnyökre építeni.

Mint kiderült, az ő számára is hasznos, hogy a MOL egy olyan terepet nyújt számára, ahol az üzleti etikával kapcsolatos elképzeléseit lemerítheti. Számunkra pedig, ha új jövőképeinknek megfelelően az etikai témakörben (például etikai kódex, összeférhetlenségi alapelvek) akarunk továbblépni, akkor kedvező, hogy lehetőségünk van arra, hogy a téma egyik szakértőjével konzultáljunk, és vélemé-

Új kihívás a Közgáznak

Egyetemünk várhatóan még az idén több tízezer dolláros megállapodást köthet az ENSZ Gazdasági és Iparfejlesztési Szervezetével, az UNIDO-val, amely komoly feladatokat bízna az intézményre – mondta bécsi látogatásáról hazatérve Chikán Attila rektor, miután találkozott a 160 országot tömörítő szervezet képviselőivel. Ez elsősorban közgazdasági és menedzsment tréningek Budapesten tartását jelentené fejlődő és közepesen fejlett országok hallgatóinak. A komoly bevétel mellett a nemzetközi presztízs sem elhanyagolható tényező.

Mindezek jelentőségét fokozza, hogy egyetemünk a negyedik lehet a sorban az oxfordi, a párizsi és a moszkvai egyetem után, amely együttműködési megállapodást köthet az UNIDO-val. Az UNIDO által végzett versenyképességi kutatásokba való bekapcsolódás komoly munkát jelent, ezért egyetemünk számít a hazai minisztériumok és egyetemen kívüli kutatócsoportok részvételére is.

A sorban az első várhatóan az a globalizáció összefüggéseit vizsgáló kutatás lesz, amelynek kapcsán a BKAE szervezheti meg Budapesten az UNIDO nemzetközi konferenciáját, amelyen öt-öt közepesen fejlett közép-európai és latin-amerikai ország összehasonlítása lesz napirenden.

nyeztessük vele a már elkészült anyagainkat.

Az együttműködés egyéb formáinak részleteit még a későbbiekben fogjuk kidolgozni.

– Hogyan illesztették bele a MOL filozófiájába ezt a támogatási formát?

– Ez nem volt nehéz, hiszen önmagában is tökéletesen egybevágott eddigi támogatási elveinkkel. Azt elsősorban a támogatásunk tartjuk, hogy csak olyasvalamire adjunk pénzt, ahol a pénz megfelelő felhasználásának biztosítékai vannak.

A vállalati professzori szék létrehozásának óriási előnye van a támogatott intézmény számára is. Még pedig az, hogy biztos lehet afelől, hogy egy bizonyos összeget, adott időn keresztül, előre lefektetett feltételek mellett megkap.

Vannak támogatási formák, amelyek jelenleg jól működnek, mint például a már említett Peregrinációs alapítvány, de még számtalan új irányba lenne bővít-

hető az együttműködés. Így az egyetem tanszékeivel kialakulhatna egy olyan kooperáció, amelynek eredményeként a mi igényeinket is figyelembe véve folyhat az oktatás, vagy együttműködhetnénk a közgazdos új munkatársaink kiválasztásában, munkájukra való felkészítésében.

Ami a vállalati professzori státusz kialakításával kapcsolatos filozófiánkat illeti, tudjuk, hogy az ilyen típusú támogatások rövidtávon nem térülnek meg. Azt azonban hisszük, hogy a nagyvállalatoknak is van egyfajta felelősségük a társadalom irányába. A felsőoktatás irányába való elkötelezettség pedig ennek az általában vett társadalmi felelősségnek egy rendkívül fontos megnyilvánulása kell, hogy legyen. Hiszen a felsőoktatás támogatásával a jövő Magyarországnak felépítéséhez járunk hozzá, miközben kisebb-nagyobb mértékben mi magunk is profitálhatunk belőle.

Géber Júlia

Egyetemünk integrációs rektorhelyettese:

Tamás András

– Rektorhelyettes úr szeretném érdekes volt-e összevonni a Közgázt és az Államigazgatási Főiskolát?

– Nem lehet megállapítani azt, hogy ki járt jól, vagy ki járt rosszul. Abból viszont ki lehet indulni, hogy az integrációt országosan kell végrehajtani. Ez egy oktatáspolitikai elképzelés, amely természetesen nem az egyetemről indult ki, se nem a közgazdasági karról, se nem az államigazgatási karról. Igyekeztünk együtt megoldani a ránk hárult feladatokat. Ennek még az elején vagyunk, csak kezdeti eredményekkel rendelkezünk. Eddig azt értük el, hogy átvilágítottuk az oktatást. A rektor úr 14 bizottságot hozott létre, ezek elvégezték a tananyagvizsgálatot, a tematikavizsgálatot. Ez hasznos, és akkor is meg kellene tenni időnként, ha nem lennének integrációs kötelezettségeink.

– Aki az államigazgatási karral jár majd, annak el kell végeznie a közgazdász alapozó képzést?

– Nem. Az alapozó képzés a közgazdászoké sajátossága, más egyetemeken ilyen alapozó képzés nincs. Miután a Közgáz Egyetemen ez tradicionális és bevált módszer, nyilvánvaló, hogy a jövőben is megmaradhat – közgazdászok számára. A közgazdászok karon ilyen alapozó képzést nehéz elképzelni, az ebből a szempontból inkább a jogászokéhoz hasonlít. Ott nincs alapozás. A tárgyak kétségkívül egymásra épülnek, de a szisztematikai, ami bevált a közgazdasági egye-

temen, nem biztos, hogy követni kell az államigazgatási karon is. Nem is terveznek ilyesmit. A feladat az, hogyan lehet a jelenlegi főiskolai képzést egyetemi képzéssé átalakítani. Ezzel kapcsolatban a tervező munkát elvégeztük, kétszültségi foka kifejezetten jó.

– A képzést ezután is abba lehet majd hagyni három év után, vagy muszáj lesz továbbmenni ötödik évig?

– Az államigazgatási karon kétféle képzést kell folytatni, az egyik főiskolai végzettséget fog adni, a másik pedig egyetemi képzettséget. A két tananyagot el kell választani egymástól. Ami egyetemi képzés lesz, az első évtől az utolsóig egyetemi képzés, nem egyszerű kiegészítés a főiskolai képzésnek. A témák a két képzésben hasonlóak. Egyetemi képzés közgazdászra Magyarországon pillanatnyilag nincs, csak főiskolai, ami ugyanis a jogi karon ilyen jellegű oktatás, az jogászképzés, és nem közgazdász szakemberképzés. Tehát ebből a szempontból az államigazgatási főiskola oktatási anyaga most is speciális. Az államigazgatást részletesebben tanítják a főiskolán, mint a jogi karon.

– A felvételi nem fog változni? Ugyanaz lesz, mint eddig?

– Ha valaki egyetemi tanulmányokat akar folytatni, akkor a felvételt eleve egyetemi szakra kell meghirdetni. Valószínűnek tartom, hogy külön felvételi lesz a főiskolai, és külön az egyetemi képzés számára.

– Mennyire változik a terv az eddigihez képest?

– Az első feladat az, hogy tantárgycsoportokat kell kidolgozni az egyetemi szintű oktatás részére. Ennek alapjai kétségkívül megvannak. A tantárgyak egy része sokkal részletesebb kifejtést igényel, mint a főiskolai képzés esetén, más részük a főiskolán nem oktatott tantárgy, tehát új tantárgy. Általános színvonal- és követelményemelés teszi egyetemivé ezt az oktatást.

– Újságunkban egy közszolgálat szakirányra járó fiú arról panaszkodott, hogy amit tanulnak, annak sok része unalmas, elvont elmélet, ami nem ad használatos tudást. Az államigazgatási karon ez másképp van?

– Ezt valószínűleg nem a mi hallgatónk mondta, a főiskolán inkább gyakorlati jellegű képzés folyik.

– Nem. Egy Közgázra járó hallgató...

– Tehát közgazdászhallgató. Elképzelhető ilyen is, bár nem vagyok benne biztos. Tudniillik attól függ, hogy a tudást, amit megszerel, hogyan lehet hasznosítani. Tehát ha tisztán elméleti, akkor ez egy kutatói pályát segíthet elő, és nem gyakorlati munkát. Bár akár-mennyire is a gyakorlatra készít fel az egyetemet, ahhoz, hogy a mesterterjedt valaki tisztességesen el tudja látni, ahhoz elméleti ismeretek is szükségesek. Nem vagyok ebben a tekintetben elméletellenes, a kellő arányt kell megtalálni. Az elméleti jellegű tárgyakkal, oktatással szélesebb alapon találkozik a hallgató, hogy megalapozza azokat

az ismereteket, melyeket esetleg az egyetem elvégzése után szerez. Állítólag az egyetem tudománnyal foglalkozik, a tudomány pedig nem csak a mesterségbeli, technikai tudásból áll, tehát a helyes arányt kell megtalálni.

– Olvasni az újságokban olyan véleményt, hogy az állami szférában túl sok az alkalmazott, ezt le kéne faragni. Aki elvégzi a főiskolát, mennyi esélyük lesz arra, hogy találjanak munkát?

– A probléma nem ebből adódik, hanem abból, hogy jelenleg a közgazdászban a jogi diploma is tökéletesen elegendő. Következésképp nem csak az államigazgatási képzés, hanem a jogászképzés is részt vesz a versenyben. Ha az egyetemi szintű közgazdász képzés megvalósul, akkor viszont a közgazdász területén elsősorban ők alkalmasak az állások betöltésére, és nem a jogászok. Ott is tanulnak hasznos dolgokat, de a feladat éppen az, hogy specializáció jöjjön létre az oktatáson belül, ami kifejezetten az államigazgatásra készíti fel egyetemi szinten a hallgatókat. Eddig, akik az államigazgatási főiskolán végeztek, mind találtak állást, tehát nem mondanám azt, hogy munkanélküliséggel lehetne számolni.

– Az egyesüléssel járó változások, bizonytalanság miatt romlott-e a hangulat a tanárok körében?

– Nem érzékeltem rosszkedvet. Kétségkívül igaz, hogy várakozással tekint mind a két garnitúra a jövő elé, mert bizonyos változtatásokat végre kell hajtani. Az integráció egybeesik azzal az oktatáspolitikával, amit a minisztérium képvisel, és aminek az ésszerűsége részben minden további nélkül belátható. Ehhez határidőt rendeltek, hogy egy éven belül mi

történjék, két éven belül mi történjék, és ezek a határidők, úgy tűnik, közeleiek. Nekem az a véleményem, hogy talán egy kicsit forszírozottak is, mert ha egy szerves összekapcsolódást akarnék elérni, akkor az egy-két év alatt nem alakul ki, ahhoz sokkal hosszabb idő szükséges.

Hogy ez végig érdeklődést, izgalmat tart-e fenn, vagy ez elül az első nekibuzdulás után, azt jósolni lehet, de pontosan kiszámítani nem. Van ennek egy olyan szempontja is, hogy az oktatás struktúráját változtatni kell. Elképzelhető, hogy bizonyos tantárgyak egy kicsit fölaprózódtak, atomizálódtak, és ha ezen segíteni akarunk, akkor tantárgyak összevonása esetleg felmerülhet. El tudok képzelni olyan tantárgyat, amit négy féléven keresztül egyazon címszó alatt adnak le, és esetleg eredményesebb áttekintést ad az egész ismeretről, amivel foglalkoznak, mint ha különböző alternatív és részben kötelező tárgyakra szétosztva tanulnak a hallgatók. Ez az összevonás személyeket is érint, és lehet hogy felfokozott várakozást, esetleg elítéléteket is felszínre hoz. De tárgyilagosan kell kezelni ezeket a problémákat, mert nem hangulati kérdések.

– Tehát vannak tárgyak, amik nem annyira szükségesek?

– Nem arról van szó, hogy szükséges vagy nem szükséges, hanem hogy kell-e részletekre szabdalni. A magam területéről mondanék egy példát, ami egy közgazdász számára lehet, hogy nem evidens. Polgári jogot lehet úgy is tanítani, hogy az egy tantárgy, de szét is lehet szedni úgy, hogy a tulajdonjog egy tantárgy, a szerződések joga egy másik, harmadik tantárgy az öröklési jog. Csak hogy ezt egyetlen törvény-

könyv szabályozza Magyarországon, és ésszerűtlen lenne három tárgyban tanítani. Abban nem hiszek, hogy most teljesen fölösleges tantárgyak is vannak. Az baj, ha ilyen is van. Ebben nem lehet ex katedra véleményt nyilvánítani, mivel ez szakmai kérdés, maximum egy kar keretein belül lehet eldönteni, és a mérvado véleménye valószínűleg a tanszéké. A tanszék a gazdaja egy tudományterületnek, neki kell a specializációt lenni. Ahhoz képest a kar már generalista, az egyetem még inkább.

– Mit gondolt arról a régebbi szövegről, hogy egy egyetemista felvehetett tárgyakat egy másik egyetemen is?

– Ez valóban így volt, régebben például egy közgazdászhallgató felvehetett bölcsész tárgyakat is. Erre lehetőség elvileg ma is van. Hogy képzettséget kap-e az így összegyűjtött tárgyak alapján, az más kérdés. Ez ugyanis régebben sem adott külön végzettséget. Ha más tárgyakat hallgatót, abból legfeljebb a tudása gyarapodhatott. Én például joghallgató voltam, és a bölcsész karon hallgattam spányolt. Természetesen nem kaptam belőle tanári diplomát, de nem is vettem föl az összes tantárgyat. A lehetőség adott volt rá. Most ez előtérbe került, mondják, hogy előnyös, ha az áthallgató biztosított. De nyitott kérdés, hogy az áthallgató mit eredményez a végzettségben. Ha ön például külgazdász szakra jár, de kíváncsi az alkotmányjogra, akkor felveheti azt a tárgyat, de kétkem, hogy ennek a tárgynak a hallgatása után államigazgatási szakembernek volna képzelhető.

– Rektorhelyettes úr, köszönöm a beszélgetést.

Barta Tamás

Nemzetközi kapcsolatok és gazdasági diplomácia – filozófiai szempontból

(Második, befejező rész)

Az államok és a vállalatok közötti kapcsolatok téjét az államterületek kompetitívítása és a vállalati tevékenységek ellenőrzése jelenti, ami kooperációhoz és konfliktushoz egyaránt vezethet a szóban forgó felek között. Amíg az államok profitálni akarnak a nemzetközi munkamegosztásból, ellenőrizni akarják a vállalatok tevékenységét (szociális és környezetvédelmi törvények, az elért eredmények nyilvánosságra hozatalának kötelezettsége, stb.), függetlenül a területükön termelő tevékenységet folytató vállalat típusától és "nacionáljától", a multi- vagy transznacionális vállalatok saját kezében akarják tartani termelési folyamataikat, függetlenül attól, hogy melyik állam területén telepednek meg.

A vállalat-vállalat típusú kapcsolatok téjét – miként azt a francia Élie Cohen megjegyzi – a globalizáció hordozza magában, vagyis a globalizáció kontextusában kell elgondolni a vállalatokon belüli kereskedelem fejlődését, a lokalizációs stratégiákat és a termelési lánc integrációs és dezintegrációs folyamatait az egész világra vonatkozóan. A fúziók-akvizíciók számának rendkívül gyors emelkedése és a szóban forgó összegek növekvő jelentősége mutatják a vállalatok közötti kapcsolatok erősödő szerepét a világ-gazdaság működési normáinak és szabályainak a meghatározásában.

Végül az államközi kapcsolatok téje az államok szuverenitásában és a privat aktorok növekvő hatalmával szembeni reakcióképességében rejlik.

Az új helyzetnek számos következménye van. Első következmény: a kormányok belpolitikája és a kül-gazdasági cselekvése közötti határ eltűnik, vagyis a belpolitika a külpolitika rangjára emelkedik, azaz a belpolitikai célok külpolitikai (kül-gazdasági) célkitűzések megvalósításával valósulnak meg (ezt fejezte ki például Clinton amerikai elnök, amikor 1993-ban meghirdette ún. totális diplomáciát). Egyfelől az állam mindinkább úgy mutatkozik meg, mint a vállalati – néha fenyegetőnek tűnő – stratégiák és a területén fennálló társadalmi kohézió közötti közvetítő szereplő. Ennél fogva a belpolitikai jellegű közpolitikai (oktatás, szállítás, adózás stb.) a nemzeti versenyképesség növelésének rendeli alá, s azt úgy fogja fel, mint a gazdasági növekedés elmozdításának és a nemzeti életszínvonal emelésének a legjobb eszközt. Másfelől egy állam gazdasági diplomáciájának a hatékonysága attól a képességtől függ, hogy hogyan tudja elfogadtatni különféle tárgyalásai eredményét polgáraival. A gazdasági diplomácia eredményessége e tekintetben inkább a belső erőviszonyok által meghatározott politikai döntésektől, mint tisztán a gazdasági racionalitás alkalmazásától függ (hogyan lehet elfogadtatni, pl. a francia mezőgazdasági termelőkkel az EU közös agrárpolitikájának a reformját; de nagymértékben ezzel függ össze az EU csatlakozási tárgyalásokat folytató magyar kormány derogációs kérés-sora is).

Az államok mellett más szereplőknek a nemzetközi szinten való jelenléte arra világít rá, hogy az államok nem irányítják a világ-gazdasági struktúrát, hanem annak csak egyik szereplői, s az abban való rész-

vételükről és befolyásukról folyamatosan alkudoznak. Éppen ezért olyan stratégiákat dolgoznak ki, melyekkel megkísérelnek választ adni külső környezetüknek a privat szereplők döntéseivel összefüggő változásaira. Az államok nem tűnnek el a külső gazdasági kényszerek súlya alatt, hanem változnak – "jóléti államból" "versengő állammá" alakulva át – a nemzetközi rendszer keretei között, úgy hogy másokkal együtt maguk is hozzájáruljanak annak meghatározásához.

Egy újabb keletű tanulmányban Ronen Palan, Jason Abbott és Phil Deans az államoknak a gazdasági globalizációval szembeni kompetitív stratégiáit tanulmányozták, s ennek alapján nagy változatosságot tapasztalva, megállapították: a regionális terek létrehozására szolgáló "méret-stratégiát"; az ázsiai "fejlesztő állam" stratégiáját; a védett szektorokat, az export dinamizálását és a külső befektetéseket összekapcsoló "védő pajzs", azaz a világgazdaságba való szelektív integrálódás stratégiáját; a "hegemónia stratégiáját", azaz egy állam hatalmi helyzetének a kihasználását a nemzetközi rendszerben a versenyelőny biztosítása céljából; a "periférikus fordizmus" stratégiáját, amely főleg a fejlődő országokban van jelen; az ún. "parazita stratégiát", melyet az adóparadicsomok és az off-shore pénzügyi központok képviselnek; a "formális kirekesztés stratégiáját", mely által például számos afrikai ország van kizárva a világgazdaság mindenfajta való-ságos szerepéből.

Az államok mellett a vállalatok is komplex stratégiák kidolgozására kényserülnek, melyekben a lehetséges opciók változatosak, a feladatok számosak. A vállalatoknak a politikai bizonytalanságokat kell kezelniük, melyekkel számos országban szembe kell nézniük, ahol jelen vannak. Nem veszíthetik el a konkurensikkal szembeni technológiai, pénzügyi és kereskedelmi csatákat sem. Röviden szólva, a komplexitás adminisztratív kezelésének képessége lett az államok és a vállalatok gazdasági diplomáciai sikerességének lényeges feltétele.

A gazdasági diplomácia prioritásai

Az első prioritás az államok számára, hogy a komplex helyzetek megértésére és kezelésére alkalmas szakemberei legyenek. Képvés kivétellel, a közgazdászok nemigen törődnek (a nem kvantifikálható) hatalmi kérdésekkel, a nemzetközi kapcsolatok tanulmányozó politológusok viszont kevés érdeklődést mutatnak a hagyományos megközelítéseken kívül eső gazdasági kérdések vagy területek iránt. Több nyugati országban korán felmérték a kihívásokat, s mintegy másfél évtizede olyan szakembereket képeznek a "nemzetközi politikai gazdaságtan" területén, akik könnyedén mozognak a különféle diszciplínákban és – miként azt a francia Karoline Postel-Vinay megállapítja –, hidat vernek a történelem, a politikatudomány, a közgazdaságtan és a vállalatgazdaságtan között.

A gazdasági globalizáció módosította a gazdasági diplomácia mozgásterét és erőviszonyait. E tekintetben három mozzanat emelhető ki. Először: az államok relatíve veszítettek befolyásukból a privat gazdasági szereplők javára. Másodsor: a különféle állami stratégiák rávilágítanak az államok különféle cselekvési képességére, részint a gazdasági diplomácia területén, részint saját társadalmi vonatkozásában. Harmadsor, s a jövő szempontjából ez a legfontosabb, kialakulnak és növekednek a nem szabályozott zónák (ungovernance vagy non-governance), amelyek kívül esnek mind az állami, mind a privat szférá ellenőrzésén.

Az első ilyen zónát a nemzetközi pénzügyek területe jelenti, amely a globalizálódott kapitalizmus pillanatnyilag legsebezhetőbb pontja az átlátszalanság, a spekuláció és a maffia szerepe miatt. Sem az államok, sem a nemzetközi szervezetek nem képesek a bonyolultság egyre növekvő fokát megfelelően kezelni, és a szabályozás jelenlegi mechanizmusai globálisan tekintve nem hatékonyak. Valójában nehéz beszélni a nemzetközi tőke mozgásokról, anélkül, hogy ne említenék a "piszkos pénzek" növekvő hányadát a nemzetközi pénzügyi rendszerben. A kábítószerek és az illegális kereskedelem egyéb formáihoz (fegyver, nukleáris anyagok, illegális bevándorlók, stb.) adódnak még az adócsalásokból és az állami korrupciókból származó pénzek és tőkék (e tekintetben például Helmut Kohl, Roland Dumas, Jean-Cristophe Mitterrand, Alfred Sirven márká- és frankszázmilliókra rúgó korrupciós ügyeitől hangos mostanában a világsajtó, hogy a magyarországi ügyeket most ne is említsük). Nem véletlen tehát, hogy a világgazdaság kriminalizációjával foglalkozó tanulmányok a legális és az illegális szektorok növekvő összefonódására figyelmeztetnek.

A nemzetközi pénzügyekben és a világgazdaság kriminalizációján túl a gazdasági diplomácia számára adódó harmadik prioritás a nemzetközi gazdasági etika kialakítását érinti. Ennek egyik alkalmazási területe a fogyasztóvédelem. A „kergetőmarhakorra” és a genetikailag kezelt élelmiszertermékek nemzetközi kereskedelmére vonatkozó jelenlegi viták éppúgy mutatják a szabályok hiányát, mint a szükségességét e területen. E három prioritás nem tartozik a nemzetközi rendszer egyik szereplőjének sem a kizárólagos hatáskörébe, de arra ösztönöznek, hogy kompromisszumok jöjjenek létre a köz-és magán, az állami és nem állami autoritások között, és arra, hogy meghaladjuk a gazdasági diplomácia hagyományos felfogását. Nemcsak azért, mert az államok többé nem kizárólagos szereplők, hanem azért is, mert ha csak az államközi kapcsolatokkal törődünk, megfelelkezünk arról, hogy a világgazdaság szabályozásában egyre több "fekete lyuk" keletkezik, mely – megítélésünk szerint – komolyabb veszélyforrást jelent az emberiség számára, mint Oroszország 6464 atomrobbanófeje az Egyesült Államok számára...

Csizmádia Sándor, Filozófia tanszék

A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Tanácsa

2001. február 12-i ülésén hozott határozatok és állásfoglalások

Chikán Attila rektor megállapítja, hogy az Egyetemi Tanács 36 tagja közül 24 fő jelen van, tehát a Tanács határozatképes. Átadja Fülöp Mihálynak az Egyetemi Tanács által korábban odaítélt magántanári címet tanúsító oklevelet.

Az Egyetemi Tanács a javasolt napirendet az 1/b. napirendi pont elhagyásával egyhangúan elfogadja.

Határozatok, állásfoglalások:

- (1/a. napirend) Dr. Illés Mária egyetemi tanári felmentésének kezdeményezését – közalkalmazotti jogviszonyának áthelyezéssel történő megszüntetésére tekintettel, 2001. április 1-i hatállyal – a Tanács tudomásul vette és egyhangúlag (24 igen, 0 nem, 0 tartózkodás) támogatta.
- (1/a. napirend) Dr. Kozma Ferenc egyetemi tanári felmentésének kezdeményezését – 70. életévének betöltésére tekintettel, 2001. december 31-i hatállyal – az Egyetemi Tanács tudomásul vette és egyhangúlag (24 igen, 0 nem, 0 tartózkodás) támogatta.
- (1/a. napirend) Dr. Meszéna György egyetemi tanári felmentésének kezdeményezését – 70. életévének betöltésére tekintettel, 2001. november 30-i hatállyal – az Egyetemi Tanács tudomásul vette és egyhangúlag (24 igen, 0 nem, 0 tartózkodás) támogatta.
- (1/c. napirend) A Tanács állandó bizottságainak tagjaira vonatkozó kiegészítést 24 igen, 0 nem, 0 tartózkodás szavazati arányban támogatta az alábbiak szerint.

Képzésfejlesztési és Tudományos Bizottság

Fehérvári András - Hallgatói Tagozat
Tóth Réka - Hallgatói Tagozat

Költségvetési Bizottság

Illés Béla - Államigazgatási Főiskolai Kar
Bodnár Viktória - Gazdálkodástudományi Kar
Czakó Ágnes - Társadalomtudományi Kar
Novák Gergely - Hallgatói Tagozat
Várbíró Péter - Hallgatói Tagozat

Egyetemfejlesztési és Üzletpolitikai Bizottság

Géber Júlia - Hallgatói Tagozat
Göncz Tibor - Hallgatói Tagozat

Etikai Bizottság

Kaponyi Erzsébet - Társadalomtudományi Kar
Zsolnai László - Gazdálkodástudományi Kar
Kerékgyártó Erzsébet - Közgazdaságtudományi Kar
Ács Nándor - Államigazgatási Főiskolai Kar
Orosz Gábor - Hallgatói Tagozat

Minőségbiztosítási Bizottság

Rákosa Gábor Gergely - Hallgatói Tagozat

Szociális Bizottság

Ary Ildikó (Tubákos Ádám helyett) - Államigazgatási Főiskolai Kar
Szabó Katalin Zsuzsanna - Gazdálkodástudományi Kar
Miskey Krisztina - Közgazdaságtudományi Kar
Jávorfy Sándorné - Társadalomtudományi Kar
Pánczél Anett - Hallgatói Tagozat

Nemzetközi Kapcsolatok és Képzések Bizottsága

Ferenczy Borbála - Hallgatói Tagozat
Petényi Györgyi - Hallgatói Tagozat

Közbeszerzési Bizottság

Csáki András - Hallgatói Tagozat
Géber Júlia - Hallgatói Tagozat

- (2. napirend) Az Egyetemi Tanács az Intézményfejlesztési Terv II. főfejezetét a javasolt módosításokkal kiegészítve egyhangúlag (24 igen, 0 nem, 0 tartózkodás) elfogadta.

(A dokumentum szövege interneten hozzáférhető.)

- (3. napirend) Az Egyetemi Tanács a Felvételi Szabályzat módosítását, a javasolt korrekciókkal egyhangúlag (24 igen, 0 nem, 0 tartózkodás) jóváhagyta.

(A teljes dokumentumot a következő számunkban közöljük)

Budapest, 2001. február 16.

Chikán Attila
az ET elnöke

Bártfai Edit
az ET titkára

Kati

Lassan lépkedek előre, ki tudja mi várhat itt rám... nem is lépkedek, csak kúszok, alig haladok, de vigyáznunk kell... csak halkan, nyugodtan... minden recenésre megfordulok, nincs ott semmi... nem látni túl messzire, óvatosan kell lenni... van egy kis ösvény, azon megyek... valami mozgolódik kicsivel előbb, lassan, csendesen előhúgom kardom, várok... talán nincs is olyan közel... megyek előbb, hát, nincs túl messze, de szerencsém van, alszik... szinte nesztelenül közelítem, közelebb, egyre közelebb... CSATT... meghalt, szerencsém volt, pedig hatalmas, undorító egy dög... érthetetlen örmöt érzek, ahogy a vérét látom zubogni a lábaim alatt, de nincs sok időm, kapom magam, sietve lépkedek tovább, egyre gyorsabb, biztosabb menetekel.

Egy folyó. Nem lehet probléma, bár sosem lehet tudni, jobb lenne

valami hídfélét csinálni, de miből?... ah, ez szép nagy szálfá, pont megteszi (vajon hogy került ez ide?)... ráhajítom a part két oldalára, át kell rajta menni. csak lassan, nehogy megcsúszjak, és... és már át is értem. Visszanézek, aztán berúgom a fát a vízbe, nem tudom, miért, talán, na mindegy, indulás, sietni kell, hosszú még az út.

Már látom. Nincs még túl közel, de legalább tudom hová, és tudom, merre... fura, érzem, a gyomrom megfeszül, a lábam zisbbad, a kezeim szinte remegnek, mégis, sosem voltam ilyen nyugodt. Innen már lesimított út vezet, bizonyosan ezen kell mennem, semmi kétség... Istenem, sietek, futok, szaladok... szinte ugrálok, könnyes szemmel szökdécsellek, eldobálom kardjaim, késeim, látom a virágmezőt, szagolom szemtelen, mézédés illatát... futás, futás, közel, egyre közelebb... először látom az eget, sehol egy felhő, csak a meleg, a nap melege... hallok, madarak repkednek, csiripelnek, vezetnek, együtt rohanunk... boldogan, boldogan, istenem...

Vége. Nem tudom, nem értem, mi... vége, de igen, látom már a bajt, elengedem a kart, kiegyenesedve látom testem megmaradt... véres, iszonyat, sok-sok hullá, iszonyat... csontok, cafatnyi húso, a bűz, undorító... aligha nyakam nem törtem az eséstől, a szakadékban fekszem, testem puhább részei szanaszét lógnak, fejem semmi, koponyám összetört, gyomromból karók sokasága áll... lelkem elszállt, szívem tépett, nedves cafat, dögevők szabad prédája már... hajam szőke az árkot befedő, tehetetlen szalma rengetegétől... gyilkosság, sok-sok halott, gyilkosság, iszonyat!

Felállok, körülnézek a teremben... végét se látom, mindenütt csillogó, villogó, gépek, sokan játsszák, páran inkább csak nézik... pedig van néhány üres gép, van mindenféle, hívogatnak, csalogtatnak, de nem megyek... talán, majd valamikor máskor.

A NÉPSZÁMLÁLÁSI ADATOKKAL VALÓ VISSZAÉLÉS KIZÁRT

A statisztikaoktatás jól szervezett nagyüzem

Valóban szükség van-e népszámlálásra? Milyen a statisztika viszonya a politikához hazánkban? Milyen változások lesznek az egyetemi statisztikaoktatásban? Hogyan értékelik a hallgatók a tantárgyat? Ezen kérdésekről beszélgettem Dr. Hunyadi Lászlóval, a Statisztika Tanszék egyetemi tanárával, aki a Központi Statisztikai Hivatal folyóiratának, a Statisztikai Szemlének a főszerkesztője.

– Mi a véleménye a mostani népszámlálásról?

– Azt hiszem, kicsit szerencsétlen időpontban került sor a népszámlálásra, ugyanis az adatvédelem és a statisztika régóta tartó vitája nem csendesedett el, ezért a közvélemény a kelleténél nagyobb bizalmatlansággal fogadta a népszámlálást. Többben megkérdezik, hogy szükség van-e egyáltalán népszámlálásra. Vannak országok (Európában elsősorban a skandináv országok), ahol ezt másképp oldják meg, itt az adminisztratív nyilvántartásokra épülő adatokat időnként mintavételes felvételekkel egészítik ki. Magyarországon ezek az adminisztratív nyilvántartások jelenleg elég hiányosak, összekapcsolásukat a törvény tiltja, egyebek közt ez is indokolja a népszámlálást. Emellett a népszámlálást nálunk részben a hagyomány indokolja, részben pedig egy, az EU felé tett gesztus.

– Nem lehet más forrásból is megszerezni a népszámláláshoz gyűjtött információkat? Hiszen a kérdézet adatok többségére van más nyilvántartás, például ingatlan-nyilvántartás, stb.

– Éppen a lakások statisztikai nyilvántartása továbbfejlesztésével módszerrel történik, ami nagy hibával jár. Egy nemrég megjelent tanulmány alapján döbbenetes eltérések mutatkoznak, ha összehasonlítjuk a továbbfejlesztett lakásállományt egy egyszerű, teljes körű felvétel eredményével. Az egyéb adatok nyilvántartásai pedig sokszor nem mindenre terjednek ki, és a különböző statisztikák egymással nem összekapcsolhatók.

– Mi a garancia, hogy a megkérdezettek valóban igazat mondanak?

– Semmi. Lehet, hogy sokan még a névtelenség dacára sem választoltak őszintén a visszaélésektől való túlzott rettegés miatt, holott a törvényi szabályozás és a Statisztikai Hivatal működési rendje ezt teljességgel kizárja. A magyar történelem során az egyetlen eset, amikor durván visszaéltek statisztikai adatokkal, a második világháború után történt, amikor a népszámlálás adatai alapján telepítették ki a nemzetiségieket. Azonban a Statisztikai Hivatal akkor is csak a szövetséges hatalmak leghatározottabb fellépésére adta ki az adatokat, és elképzelhetetlennek tartom, hogy a jövőben ilyen előforduljon.

– Mit szólnak a bizonyos kényes három kérdéshez, amelyek a vallást, a nemzetiséget és a testi fogyatékosokat érintik?

– Módszertani szempontból nem tartom szerencsésnek, ugyanis valószínűleg igen magas lesz a nemválaszolási arány, és ilyenkor mindig félni, hogy akik válaszolnak, azok megoszlása más, mint a sokaság egésze.

– Milyen a statisztika és a politika kapcsolata hazánkban? Elképzelhető-e a statisztikai adatok torzítása politikai érdekből?

– Egy nemzet hivatalos statisztikai szolgálatában igen fontos elem a politikamentesség, és a Központi Statisztikai Hivatal működése ilyen szempontból teljesen megnyugtató, kellő távolságot tart a politikától. Az objektív adatok különböző értelmezése már más kérdés. A KSH csak összegyűjti,

feldolgozza és közreadja az adatokat, elemzésekkel, következtetések levonásával lényegileg nem foglalkozik. Más intézmények, így például az Ecostat, a KSH gazdaságstatisztikai kutatóintézete is, adnak közre elemzéseket, de ilyenkor mint független intézet nyilatkoznak. A Statisztikai Szemlében, a KSH folyóiratában is jelennek meg a KSH hivatalos adatait felhasználó, elemző tanulmányok, de mindig közöljük, hogy ezek kutatói véleményeket, nem pedig a KSH álláspontját tükrözik.

Egyébként az utóbbi időkben több rangsor készült a különböző nemzeti statisztikai hivatalokról, és a politikamentesség ilyenkor nagyon komolyan esett latba. Általában világszerte, a kanadai hivatal, Európában pedig a holland statisztikai szolgálatot tekintik legjobbnak. Magyarországon nem szerepeltek ezekben a felmérésekben, de természetesen a KSH is szeretne felkészülni egy ilyenfajta megméréstésre, és az élvonalbeli európai statisztikai intézményekkel egy színvonalon dolgozni.

– Beszéljünk az egyetemről! Eddig az alapképzésben minden közgazdász hallgató két félév statisztikát tanult második évben.

– A két féléves statisztikaoktatás megmarad, de lesz egy lényegi változtatás: ezután nem az alapképzés harmadik és negyedik félévében, hanem az első és a negyedik félévében fogják a diákok hallgatni a tárgyat. Az egyik indok az volt, hogy több más tárgy – mikro- és makroökönómia, pénzügy, számítástechnika, – oktatói jelezték, hogy jó lenne, ha a hallgatók már rendelkeznének bizonyos alapvető statisztikai ismeretekkel, mint amilyen a leíró statisztika, az indexszámítás, a homogén és heterogén sokaságok és kapcsolatok elemzése, vagy az idősorlemezés egyszerűbb eszközei. Másfelől eddig a Statisztika I-et párhuzamosan tanulták a hallgatók a Valószínűségszámítás tárggyal, viszont annak egyes területei, mint a becslés és mintavétel, igénylik a valószínűségszámítás ismeretét, és gyakran ezek előbb kerültek sorra, mint ahogy azt "Valszám"-ból megtanulták a diákok. Ezért most átstrukturáltuk az anyagot. Az első évfolyam első félévében heti két órában fogjuk a Statisztika I-et oktatni, amelyből kikerül a következtetésemélet, viszont belekerülnek az idősorlemezés egyszerűbb eszközei. A második év második félévében következik a Statisztika II., heti 3 órában, amelyben szerepelni fog egy gazdaság- és társadalomstatisztikai bevezetés is.

– Nem fogják a kiharadó egy évben a diákok elfelejteni az anyagot?

– Bizunk benne, hogy más tárgyakba is beépítik a tanultakat, és ha használják az ismereteket, akkor nem felejtik el. Egyébként külön nehézséget ró a tanszékre, hogy az átmenet évében, jövőre egyszerre kell Statisztika I-et tanítanunk az első és a második évfolyamnak, tehát kétszerannyi embernek egyszerre, mint eddig.

– Több statisztikát fognak-e tanulni a beinduló öt éves gazdaságmatematika szak hallgatói?

– Egyelőre még nagy a bizonytalanság az új szakok körül, folyik a bizottsági munka a tantervekről,

de feltehetően a gazdaságmatematikusok két félévben, heti 3 órában fognak statisztikát tanulni. Kísérletképpen részben számítógépes környezetben szeretnénk oktatni a tárgyat, egy 60 fős szak esetén ez megoldható. Sajnos, az alapképzésben ez nem lehetséges a közel 1000 fős évfolyamlétszám miatt, ezért, bármilyen anakronisztikus, itt szinte mindent kézzel számolunk.

– A közgazdász hallgatók foglalkozhatnak statisztikával az utolsó két évben?

– Elméletileg létezik az Alkalmazott Statisztika főszakirány, egy évfolyam el is kezdte tizenegyhány félével, ök idén fognak diplomázni. A következő évben már nem volt megfelelő számú jelentkező, ezért nem indult el a szakirány. Ezután is meg fogjuk hirdetni, de egy főszakirány alsó létszáma 25 fő, és félni, hogy ekkora érdeklődés nem lesz rá. Működik viszont a mellékszakiirány, és többen is statisztikából írnak a szakdolgozatukat, ehhez a jövőben könnyebb átjárást szeretnénk biztosítani az egyes tanszék között.

A Közgazdasági Kar hallgatóinak kötelező tárgya a Statisztikai elemzések, amit eredetileg az alapképzésből kifutó speceseknek terveztünk. Jelenleg 160-an hallgatják a tárgyat, egy jó részük tényleg érdeklődik, a többiek csak muszájból vették fel, így szenvedés nekik is, nekünk is. Azt tervezzük, hogy megváltoztatjuk a tárgy nevét Statisztika III.-ra, ezzel is jelezve, hogy szerves folytatása a korábbiaknak, és a tematikán is módosítunk, kevesebb elmélet és több gyakorlat lesz, a tárgy kötelező jellege pedig valószínűleg megszűnik. Ha kisebb lesz a hallgatói létszám, talán ezt a tárgyat is lehet újra számítógéppel oktatni, ahogy kezdetben tettük, amikor a hallgatói létszám még csak 60 körül volt.

– Milyen a statisztikaoktatás színvonala a BKÁE-n az ország többi közgazdasági egyeteméhez és főiskolájához képest?

– Azt lehet mondani, hogy nálunk megalapozott, jól szervezett és a nemzetközi sztenderdeknek megfelelő alapképzés folyik. Hasonlót mondhatok el a pécsi egyetem közgazdasági karáról. Velük nagyon jó kapcsolatban vagyunk, a tananyagunk szinte csereszabatos, ezért is tudunk jelenleg közösen készíteni egy hatalmas statisztikai feladatgyűjteményt és példatárat. A többi egyetemen és főiskolán hasonló a tananyag, sokhelyütt a mi tankönyveinkből tanítanak, az oktatók jelentős része nálunk nevelkedett, tehát szinte mi vagyunk az anyaintézmény. Az ELTE-vel élő oktatási kapcsolatunk nincs, de a statisztikus kollégákkal személyes kapcsolatban vagyunk a Statisztikai Bizottságban, és más tudományos fórumokon keresztül. Egyébként a hallgatóink a féléves véleményezések szerint a Statisztika I.-II. tárgyat közepesen nehéznek tartják, kifejezetten elégedettek viszont az oktatók munkájával, átlagosan 4,5-re osztályozzák. Ez annak köszönhető, hogy csakugyan fegyelmekkel vagyunk, nem maradnak el órák, az írásos tájékoztatóban pontosan szerepel a tananyag hétről hétre, egységes a számonkérés, és a vizsgán csakugyan a tanultakat kérjük számon. A statisztikaoktatás jól szervezett nagyüzemben zajlik, és ezt értékelik is a hallgatók.

Mártonffy Zsuzsa

Gondolatok a Nyelvi Intézetben

NYELVEK EURÓPAI ÉVE

2001 United Nations Year of Dialog among Civilizations

1999. január 19-én az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 656. ülése 2001-et a Nyelvek Európai Évének deklarálta. Azóta az Európai Bizottság és az UNESCO is csatlakozott a kezdeményezéshez. Az Egyesült Nemzetek Szervezete pedig a 2001-es esztendő a civilizációk közti párbeszéd évévé nyilvánította. Tehát 2001-ben egy egész éven át ünnepelhetjük a nyelveket és a nyelvtanulást.

Párbeszéd, kommunikáció nélkül az ember nem tud létezni, az ember nem tud nem kommunikálni (Buda Béla). A kóros eseteket leszámítva, legfeljebb rosszul használhatja ezt az adományt. Hihetetlen, de az emberi kommunikáció 70 százaléka nem verbális csatornán folyik, de az a "maradék" ún. verbális a leghatékonyabb eszköze, az idegennyelv-oktatásban pedig a leginkább tanítható s megtanulható rész. A nyelvről van szó, anyanyelvről és "idegen" nyelvről, az emberi kreativitás egyik legfőbb megnyilvánulásáról és eszközéről. Bloomfield, amerikai nyelvész szerint a gyermekkori nyelvsajátítás az ember legnagyobb intellektuális teljesítménye. A nyelvről van szó, amely műalkotások hordozója; gondolkodásunk csiszolója; emlékezetünk; az etnikai, nemzeti hovatartozás, társadalmi identitás kifejezésének szimbóluma; a nyelvről, amely mágia, amelynek ereje van; a nyelvet lehet és kell tervezni, lehet és kell gondozni.

David Crystal enciklopédiáját a nyelvről egyrészt az iránta érzett csodálat, másrészt a tanulmányozásával foglalkozók iránti tisztelet ihlette. Ugyancsak ő írja, hogy a nyelv kivételes szerepet játszik az emberi gondolatok és törekvések megjelenítésében, de az emberi

interakciókban keletkező problémák és feszültségek feloldásában is. Senki sem vonhatja ki magát a nyelv befolyása alól, megismerése, objektív szemlélete, módszeres elemzése és tárgyalása lényeges lépés egy olyan világ felé, amelyben a kölcsönös tisztelet és tolerancia uralkodik. A nyelvi korlátok leküzdésének legkézenfekvőbb módja a felnőtt és gyermekkori idegennyelv-oktatás és -tanulás elősegítése. A módszer sikerességét mi sem bizonyítja jobban, mint azon emberek milliói, akik sikeresen sajátítottak el idegen nyelvet, egyes esetekben a "természetes" kétnyelvű emberek tudásszintjén. Léteznek különösen tehetséges nyelvtanulók, de legtöbbször mégis hosszú idő alatt, komoly erőfeszítések árán szerzik meg nyelvtudásukat. Azért, hogy a nyelvtanulás ne legyen kudarcélmény, fontos ismerni a nyelvtudás sikerét vagy kudarcát befolyásoló tényezőket, mint például az oktatási módszerek minősége, a tanuló motivációja, a rendelkezésre álló idő, a megfelelő anyagi eszközök stb. Nem véletlen, hogy a nyelvtanulás és -oktatás problematikája az alkalmazott nyelvtudomány egyik legfontosabb kutatási területévé vált.

Továbbra is Crystal szerint az egyre inkább nemzetközivé váló

világban már nem luxus nyelveket tanulni. A nyelvtudás elengedhetetlen, ha egy ország szerepet akar játszani nemzetközi porondon. Az idegen nyelvek ismeretét a felelősségteljes világpolgár kritériumának tekintik, különösen Európában. Erénynek számít, ha valaki nyelvi egyenrangúnak bizonyul, amikor más ország fiaival találkozik. Az érvényesülés a nemzetközi kereskedelemben és gazdaságban egyre inkább a nyelvtudás függvényévé válik. Az idegen nyelv-tanulás alapvető jog, melyet mindenkinek biztosítani kell, akkor is, ha nem kíván élni vele. Az Európa Tanács számos ajánlást fogadott el a nyelvről, a modern idegen nyelvek oktatásával és tanulásával kapcsolatban.

1995-ben az Európai Parlament is foglalkozott a nyelvi kérdéssel. Az Unióban a tagállamok hivatalos és munkanyelveinek egyenjóságát alapvető elem. A nyelvek számának csökkentése sem technikai, sem költségvetési érvekkel nem igazolható. Magyarország belépésekor az Unió hivatalos és munkanyelveinek száma persze emelkedni fog, és ezzel biztosítani és bővíteni kell a megfelelő fordítási és tolmácsolószolgálatot a hivatalos fórumokon. Az "életben" azonban jó, ha néhány másik "hivatalos" nyelven magunk is tudunk kommunikálni.

(E sorok alapjául D. Crystal: A nyelv enciklopédiája, Osiris, Budapest, 1998. kiadása szolgált, amelyet mindenki szíves figyelmébe ajánlok)

Juhász Zsuzsanna

Hiszem, ha látom...

"C'est très simple: on ne voit bien qu'avec le cœur. L'essentiel est invisible pour les yeux."

"Jól csak a szívvel lát az ember, ami fontos, az a szemnek láthatatlan."

Gyakran mondogatjuk hétköznap hitetlenkedve, hogy hiszem, ha látom. De belegendoltunk már abba, hogy mit is jelent ez? Mindent elhiszünk, amit látunk, mindent látunk-e, amit hiszünk, vagy csak azt látjuk, amit hiszünk. A szó maga, hogy hit, vonatkozhat személyre, tárgyra, fogalomra. A hitről azonban mégis a vallásra, ezen belül is, a hívők nagy csoportjára asszociálunk azonnal.

Az emberi hit valójában hegyeket is megmozgat, de hogyan? Mi mozgatja ezt a belső erőt? Mert a vallások alaptétele könyvekben, írott anyagban léteznek, s több ezer éves múltra tekint vissza. S mégis mekkora hatása van még mindig! A millenniumi év után még mindig van erőnk abban, hinni, amit fizikailag nem érinthetünk.

Az emberi lét, viselkedés alapvető hiedelme az, hogy amit látunk, azt valóságnak tekintjük. Talán a látás az érzékszerveink közül a legfontosabb, s a képességet szinte többre értékeljük, mint a hitet, abban, amit látunk. Vagy talán a hit maga lényegesebb mint a látás? Bár az is nyilvánvaló, hogy túl sok hatás ér minket, és nehéz lenne, mindennek hitelt adni.

Mi történik, ha nem rendelkezünk ilyen érzetekkel, tapasztalatokkal, élményekkel? Hogyan érzékelik például a vakok a közvetlen környezetüket? Nehéz egy látónak fel-fogni, hogy semmit sem látnak, még a sötétet sem. Az összes érzékeléssel kapcsolatos érzelmeket megkérdőjelezzük, vagy elvetjük? Természetesen nem.

Valóban hiszünk a szemünknek? Tényleg látjuk a dolgokat, embereket, viszonyokat? Vannak akik igen, vannak akik nem, és vannak akik, azt hiszik, hogy igen. Minden ember besorolható valamelyik csoportba, ha tagadja is. Az, aki képes átlátni a dolgokon talán jobban szenved, mint mások. Személyenként éljük át az életet, hisz mindenki másképp érez.

Tisztában vagyunk-e a saját korlátozottságunkból eredő, természetes vakságunkkal? Tegyük fel most a kérdést: Hiszünk-e amit látunk?

Bernschütz Mária

A Tárcatükör sorozat első rendezvénye: Pintér Sándor és Lamperth Mónika vitája

Március 1-jén 17 órakor szinte megtelt a Közgáz I-es előadója. A BKÁE Politikatudományi tanszékének közpolitikai sorozata, a Tárcatükör 1993 óta kerül megrendezésre. A kilenc részes programsorozat – amelynek a jövő tanévben is lesz folytatása – a Belügyminisztérium működésének bemutatásával kezdődött. A rendezvényen nemcsak közgázos diákok, hanem első ízben a főtámogató, az Info Rádió kiválasztott nézői is részt vehettek.

Kis késéssel megérkezett a két vendég, akiket Sándor Péter főszerző köszöntött. Ezt követően Exterde Tibor, riporter vette át a szót. Lamperth Mónikát, aki az ellenzéket képviselte, mint MSZP-s országgyűlési képviselő, egymással versenyezve próbálta "meghódítani" a három férfit. Sándor Péter a nők iránti tiszteletét kifejezve elsőként nem a minisztert, hanem a hölgyvendéget mutatta be. Erre rákontrázott Exterde Tibor, aki a riporter szerepe mellett a pincéri teendőket is maximálisan ellátta, mert mindenki meglepetésére első kérdés nem a Belügyminisztérium tevékenységéről, hanem arról szólt, hogy tölthet-e ásványvizet Lamperth Mónikának. Pintér Sándor valószínűleg nem véletlenül éppen belügyminiszter, belső zsebéből nem más, mint egy csokor izlésesen becsomagolt, bájos hóvirágot varázsolt elő.

A következő feladatot viszont már nem vette ilyen könnyedén a miniszter úr. Exterde Tibor ugyanis arra kérte, hogy foglalja össze, milyen állapotban vette át a tár-

cát elődjétől. Pintér úr rövid köntőfalazás után nyíltan kimondta, hogy nem kíván erre válaszolni. Helyette inkább a jelenlegi állapotokat dicsőítette, ami nem ment olyan nehezen neki. Beszámolt 174 darab vadonatúj Mercedes típusú tűzoltó autó üzembe helyezéséről, az önkormányzati választások lebonyolításában részt vevő köztisztviselők felkészítéséről, a minisztériumon belüli szervezési feladatok sikeres ellátásáról, a bűncselekmények számának jelentős csökkenéséről, és nem feledkezett meg a tiszai árvízzel kapcsolatos katasztrófavédelmi feladatok szakszerű ellátásáról sem.

Lamperth Mónika még a hóvirág bűvöletében sem hatódott meg a fentiekől. Őt inkább a büdzsé áttekintése, a Rendőrség és Határőrség pénztelensége, valamint a rendőrkapitányságokon uralkodó "balkáni" állapotok foglalkoztatták. Pintér Sándort azonban nem sikerült megszakítani a képviselőnőnek, mert ő töretlenül folytatta lelkes felsorolását: 16000 számítógépet állítottak

munkába a rendőrőrsőkön, beindult a Robotzsaru 2000 elnevezésű bűnüldözési támogató szoftver és egy modern határőrségi szoftver használata, a gépkocsi lopások száma 16700-ról 10000-re csökkent az elmúlt két év során, egy év alatt 2200 darab Lada Niva terepjárót vásárolt a Rendőrség és tűzoltóink – akik ebből a felsorolásból sem maradhettek ki – minden másodikát a legmodernebb védőfelszereléssel lepte meg a minisztérium. Lamperth Mónika továbbra is a pénztelenséget kritizálta, amelynek egyik megnyilvánulásként a 2400 üres rendőri hely betöltésével való késlekedést tartotta. A miniszter ennek kapcsán elmondta, hogy szerinte '95-ben valóban azért volt rendőrhány, mert a rendőri fizetések reálértéke leesett, most azonban inkább a gazdaság többi ágazatában dinamikus növekvő reálbérek csábítják el a diplomás rendőröket. Ezt a folyamatot viszont várhatóan megállítja a Köztisztviselői Életpálya Program, melyről július elsején szavaz a parlament.

A lendületes vita közben folyamatosan érkeztek a szellemes nézői kérdések. Az egyik ilyen kérdés például Lamperth képviselőasszonyhoz szólt, és azt kérte számon, hogy az előző kormányzat miért nem volt képes megfékezni a robbantás-sorozatot. A válaszadás jogát Lamperth

Mónika önzetlenül átengedte Pintér Sándornak, mint a robbantások idején volt országos rendőrfőkapitánynak. Pintér kapcsolt, és pontosított: őt az első két robbantás után leváltották, tehát az azt követő 39-ért már nem ő felelős. A közönség kérdései egyre inkább a Gepárd csoport tevékenységét firtatták. Az MSZP-s képviselőasszony szerint szinte csak a nagy értékű gépkocsi-lopások felderítésével foglalkoznak a "Gepárdok". Pintér szerint viszont nem is autók, hanem a kapcsolódó bűnözői csoportok állnak a Gepárd csoport tevékenységének középpontjában. A másik központi kérdés a nemrég felállított okmányirodák működésének megítélése volt. Az ellenzék képviselője a kezdeti napokban tapasztalható káoszról regélt, míg a kormány nevében a miniszter kifejtette, szerinte csak gyakorlatok az alkalmazottak, mert ezt a rendszer üzembe helyezése előtt

nehéz lett volna megtenni.

Majd ismét fellángolt a vita a tűzoltók körül, most a közönség soraiból csapott ki a láng, a diákok magyarázatot kértek arra, hogy miért nem kapott rendszeres fizetést az önkormányzati hivatásos tűzoltók kétharmada. Nem meglepő, hogy Lamperth szerint a Belügyminisztériumot, Pintér szerint viszont az önkormányzatokat terheli a felelősség.

A kérdésekből az is kitűnt, hogy még mi izgatja diáktársainkat. Szinte természetes módon érkeztek a kérdések a türelmi zóna kijelölése körüli anomáliákkal kapcsolatban. A belügyminiszter elmondta, hogy szerinte nem szegjük meg a New York-i Egyezményt a türelmi zónák kijelölésével, ha biztosítjuk a leánykereskedelem és a prostituáltak kihasználásának felszámolását. Azt viszont teljesen elfogadhatatlannak tartja a miniszter, hogy a VIII: kerületi általános és közép-

iskolák jórésztében a biológia órák bizonyos részét az ablakon kibámulva is meglehetne tartani, így megszabadulva a drága szemléltető eszközök beszerzésének terhe alól. Ezen a ponton Exterde Tibor jól érezte, hogy a közönség "türelmi zónájának" végére értünk, és megköszönte a részvételt Pintér Sándornak és Lamperth Mónikának.

Kulturált, jó hangvételű vitát hallottunk. Lehetett volna tartalmasabb is, helyenkénti felületességét azonban élvezetessége leplezte. Pintér Sándor érvei bár kiemelkedőbbek, de mégis meghatározóbbak voltak, mint Lamperth Mónika kifogásai.

A Tárcatükör részletes programját előző számunkban közöltük; az egyes vitákról szóló részletes beszámolókat következő számunkban olvashatjátok.

Sipos Anikó
és Győri Dávid

Budapest hátulról

LOVAK A BEREKBE

Újra útra kelünk. Megint eltelt két hét, s érezzük, ismét nehezen viseljük az egy helyben tóporgást. Órára be, óráról ki, tízórás szünet, órára be. Irigyen figyeljük a szürke Duna tovasodró hullámain. Úgy érezzük, nekünk is menni kell, mindegy merre. Elég volt mára a Cournot duopóliumokból, regressziós együtthatókból, devizás váltókból. Mai túránk éppen ezért igazi agymosó, fejtitító kirándulás. Kimegyünk a belvárosból egészen messze.

Az irányt ezúttal Budának vesszük. Eldöcögünk a Körtérig, és átszállunk a 41-es járatra, amely - bár nem látszik rajta - Budapest egyetlen kiránduló villamosjárata. Közép-Európában ezen kívül csak három hozzá hasonló erdei-mezei villamost ismernek: Graz és Innsbruck egy-egy viszonylatát, és a Magas-Tátra csúcsai alatt kanyargó elektrickát. Ahhoz azonban, hogy a 41-es valódi arcát megmutassa, majd 20 percet kell zötykölődnünk a Fehérvári út kietlen gyár- és panelrengetegében. Jobb, ha erre az időre a *Közgáz*-olvasásával foglaljuk el magunkat. A lapot csak akkor érdemes félretenni, mikor elhagyjuk a Budafoki Kocsiszínt, felkapaszkodunk a töltés tetejére, átlibbenünk a pécsi és a balatoni vasútvonal fölött, majd jobbra letérve elhagyjuk a 47-es villamos vonalát. Innentől már az egykori törökbálinti HÉV útvonalát követjük. A sínek itt már nincsenek összehegesztve, a villamos kerekei így vicinálisokat meghazudtoló módon kattognak alattunk. Jobb oldalt feltűnik a bővizű Hosszúréti-patak, másik nevén Kő-ér. A villamos közvetlenül a halkan csobogó patak partján csattog; s szép tavaszi napokon, amikor a patak túlsó partján a kertekben nyílnak a tulipánok, a látvány és az illat egészen lenyűgöző. Ekkor állapítjuk meg először,

hogy nem hiába utaztuk végig a ronda Fehérvári úti szakaszt. A megálló elnevezései is egyediek. Rózsavölgy alsó, majd Rózsavölgy felső következnek - beszélgetés tanúi a vasutas múltnak. Rózsavölgy felső megállónál tarthatunk is egy hosszabb pihenőt, s az alacsony domb gerincén átkelve lesétálhatunk a Kék-tóhoz. A lakóházak között megbúvó zsebendőnyi állóvíz, partján a horgásztegekkel, sajátos hangulatot lop belénk.

Rózsavölgy felsőhöz visszatérve sétát tehetünk a völgy másik oldalán is. Itt a hegyoldal már nagyon meredek, helyenként szinte függőleges. A Kereszt-hegy csúcsán hatalmas méretű luxusszállás sorakoznak. Lentről nézve könnyen az az érzésünk támadhat, hogy némelyik palota bármelyik pillanatban lezuhanhat a hegytetőről. Felkapaszkodván a meredek lejtőn, néhány helyen hátra fordulva, gyönyörű panoráma tárul elénk, innen - akárcsak a Citadellától - az egész várost belátni. Ahogyan egyre magasabbra és magasabbra jutunk, úgy változik meg a házak külseje. Lent még szolid, falusias házakat látunk, fent hivalkodó, saroktoronyos kastélyokra lelünk. Érdemes elidőzni az építészeti részleteken, elgondolkozni, mitől is véljük rondának az egyiket, szépnek a másikat. A tulajdonosok kitétek magukért, a házakra a türkizkék tetőcsereppel bezárólag minden felkerült, ami sokba kerül. Az össze-vissza kanyargó, meredek utcákról sejteni sem igen lehet, hol fognak kilyukadni. A várostérkép nem is utcaként, hanem különféle forduló néven említi őket. Zsoldos forduló, Vadász forduló és még sorolhatnánk. Ilyen elnevezésekkel sem igen találkozhatunk másutt.

De ideje visszatérnünk a völgybe, és folytatni utunkat. Amíg a kelenvölgyi megállóban

várakozunk, izlelgethetjük a környék egy újabb egyedi báját. A villamos sínjeit keresztező utca két oldalának ugyanis két neve van. A nyugati oldal Péterhegyi út névre hivatgat, a keleti pedig a nem mindennapi Horogszegi határsor nevet viseli. Értelme nincs a dolognak, de aranyos. Miért kellenek hát megváltoztatni?

Amint újból elhelyezkedünk a villamosban, feltűnik az igazi attrakció, a lovarda. Közvetlenül a vágány mellett állnak a karámok, a paripák békésen legelésznek, míg a sárga járgány elhúz mellettük. Villamos és ló csak dadaista művészek alkotásaiban kerülhet egymás mellé. Meg itt a Kő-ér berekben. Ezen a részen már egyáltalán nincsenek házak, egészen kint vagyunk a természetben. A vízenyos réten jobbra-balra hajladozik a sás. Nemsokára hétvégi házikók közé érkezünk, a piciny bungalókhoz felvezető lépcsősorok csak úgy hívogatják a városból kiszabadult utast. Az egyik megállónál csodák csodájára egy piros kereszt turistajelzés is felbukkan az egyik fán, ezt követve a közeli Kamaraerdőbe tehetünk sétát. Ha nem ezt választjuk, akkor a villamossal az Ifjúsági Park gondozott sportpályái között beérkezünk a végállomásra. A három vágányból, kézzel állítható váltókból álló végállomás még egyszer a HÉV-es múltira emlékeztet.

Mivel időnk jöcskán elszállt, vissza kell térnünk a városba. A 87-es busszal rövid idő alatt visszajuthatunk a Kosztolányi térre. Most már a Bartók Béla út is sokkal szebbnek tűnik, mint kifelé menet. Miután négy *Közgáz*-számunk keresztül ismerkedtünk Budapest hátsó fertályával, már érezzük a város lélegzését, lüktetését. Budapest megmutatta rejtett arcait, közben picit mi is barátunkká fogadtuk őt. Itthon vagyunk.

Közgáz Karrier Expo

2001. április 18-19.

Budapesti
Közgazdaságtudományi
és Államigazgatási
Egyetem

Az állásbörze kiemelt
médiapartnere:

www.jobline.hu

IVS

Információ:

BKÁE Karrier Iroda

1093 Budapest, Fővám tér 8., fszt. 31.

Telefon: 215-5538, telefon/fax: 216-2782

e-mail: karrierexpo@enviro.bke.hu

www.karrierexpo.bkae.hu

állásbörze

Idén a TEK egyidős velünk. Utolért minket. Ő, szegény folyvást öregszi, mi soha. A TEK-esek nagyjából mindig húszévesek, idén a TEK is éppen ennyi. Így aztán mi és ő jól megértjük egymást. "Alapító atyáink" viszont lehet, hogy már alig ismernek rá a mi Társadalomelméleti Kollégiumunkra. Azért mégis hisszük, hogy a legfőbb alapkövek: a kritikaiság, a szabad gondolkodás és az előremutató vita, nem mozdultak helyükről. Persze ma és húsz évvel ezelőtt egészen mást kellett kritizálnunk, de a lényeg, az alul lévő szabadságának és fölemelésének gondolata ugyanaz. Szerintünk minden valódi közgazdász fontos feladatának tekinti ezt; még akkor is, ha odaönt a Fővám téren sokan, sokszor meg is feledkeznek erről.

Arról, hogy ennek érdekében kinek, mikor, mit, és főleg hogyan kell tennie, már nincs egységes álláspont a TEK-en belül sem. Ahány tudományág, annyiféle megközelítés. Közgazdaságtan, filozófia, szociológia, politológia. Nagyjából erre a négy irányzatra épül szakmai munkánk. Persze az elhatárolások nagyon homályosak, és sokszor merészkedünk más területekre is: ilyen például a történelem, a kultúrföldrajz, az ökológia, vagy a pszichológia. A TEK-ben munkánk a körökre építjük. A körökre szakembereket és emberként egyaránt megbízható tanárokat hívunk. Irányításukkal néhányan összedugjuk a fejünket, s megpróbálunk a nehéz, valószínűleg megválaszolatlan "Nagy Kérdések" vonatkozásában előbbre lépni. A körökön nem interpretált, hanem eredeti szövegeket olvasunk, azokról vitatkozunk, együtt gondolkodunk – egyszóval nem előrerágott tananyagot nyomunk le a torkunkon. Kedden este hét órától pedig meghívott előadók tartanak nekünk előadásokat a Ráday utcai épület alagsorában. Az idei félévben először Súlyom László beszélt az alkotmányjogról, legutóbb pedig Paksi Borbála elemezte a nyári Diákszigetek szociológiai összetételét.

Aki most azt hiszi, hogy a TEK fellegekben jár, komolykodó tudóspalánták gittegyete, az alaposan téved. Mert mi rengeteg min-

den egyebet is csinálunk. Van saját filmklubunk, énekkarunk, vasárnaponként a magyar borkultúrával ismerkedünk, sakkozunk, brijzselünk, focizunk, esténként sörözni járunk a Ráday utca gyenge közepes minőségű kocsmáiba. Van közös konyhánk, ahol néha nagy közös főzéseket csapunk; klub helyiségünk, ahol együtt vihogunk a magyar közélet legújabb bohóctréfáin. Nyáron hegyet mászunk, biciklizünk, felcsapunk alkalmi evezősnek. Egy szóval mi, úgy nagyjából hatvanan, közösen töltjük a hétköznapokat és a nyári szabadság egy jó részét is. Összekötjük a kellemest a hasznossal, egy helyen tanulunk és töltjük el szabadidőnket.

Idén tehát kerek évfordulónkat ünnepeljük. A TEK felnőtt korba lép, s ezt szülinapi tortánkon kívül a TEK 20-nak elkeresztelt konferencia-sorozattal ünnepeljük. Beszélgetni fogunk mindarról, ami az elmúlt két évtized alatt történt; arról, hogy mennyit változott a tudományos felfogás, és a leképezett világ maga. Visszavárjuk tehát a közben társadalomtudóssá cseperedett öreg kollégistákat – közülük ma többen a Közgáz tanárai. Utánuk meghallgatjuk a mi korosztályunkat is; végignézzük, hogy ma milyen problémák foglalkoztatnak bennünket. Végül öregek és ifjak elgondolkozunk a következő húsz évről. Arról a húsz évről, amihez minden év tavaszán új jelentkezőket várunk. Így idén is. A mindenkori TEK-et az éppen aktuális tagok alakítják saját igényeiknek megfelelően, nincsenek köbe vésett regulák, kötelező témák – a TEK felhasználóbarát kollégium. Olyannyira az, hogy mi, maiak hiába is próbáljuk tervezgetni a jövőt, ha az új generációk más módon Kollégiumot akarnak.

A TEK kapui tehát nyitva állnak. Várunk mindenkit, akkor is, ha már eldöntötte, hogy TEK-es akar lenni, akkor is, ha még nem tudja, és akkor is, ha csak éppen megtetszett az egyik előadás vagy kör témája. A hét minden napján nullától huszonnégy óráig elérhetőek vagyunk a Ráday utcai Kollégium (három megálló a 15-össele az Egyetemtől) napfényes 5. emeletén (lift van, hál' Istennek), hi-

A TEK "elsős" körei 2001. tavaszán

Cím	Téma	Körvezető	Időpont
Miért pont G?	Vidám vakarózás a világ bonyolultságáról és az élet nehézségeiről	Andacs Botond – Sallay Zoltán	SZ 18.00
Kisded játékaik...	Játékelméletéről és szociálpszichológiáról egészen alapfokon	Czirók Márta – Kollányi Zsófia	CS 14.00
Oroszország	A nagy keleti országról civilizációs megközelítésben	Demendy Nóra	CS 15.30
Filmgyártás-történet: mibe kerül ez nekünk?	A 105 éves film gazdasági háttere	Domokos László	H 17.15
Variációk globalizációra	Haidertől az Unióig, a shopping centertől a globális felmelegedésig	Erdei Annamária – Rövid Márton	CS 18.30
Hol a Paraszt?	Művészettörténet, gazdaság és társadalom	Harasztosi Péter	CS 15.30
Etika és közgazdaságtan	Mi szerint élünk és gondolkozunk? Mi lesz belőle? És kinek jó ez?	Schubert Eszter – Kovács Tímea	H 20.00

A TEK természetesen Interneten is elérhető. Címünk: <http://tek.bke.hu>

szen nálunk olyan még nem fordult, hogy mindenki aludt. Teázgatós, beszélgetős, ismerkedős elsős köreink, amelyek egyáltalán nem csak az elsősöknek szólnak, szintén itt kereshetők. A fesztelen hangulatot garantálja, hogy ezeket nem tanárok, hanem mi magunk tartjuk. S akik a TEK-es étellel közvetlenül is meg akarnak ismerkedni, azoknak már most figyelmükbe ajánljuk Bevonó táborunkat, amely a május 1-jét megelőző hétvégén kerül majd megrendezésre. A felvételi majd utána lesz, ahol először egy személynél véleményre kíváncsi kérdőívet kell kitölteni, majd pedig szóban izzasztjuk meg leendő lakó vagy nem beköltöző társainkat. Anno mi mindannyian végigizgultuk ezt a procedúrát. Nem volt leányálom, de azért messze nem olyan szörnyű, mint amennyire első ránézésre kinéz.

És bizton állíthatjuk, megéri!

TEK-TÁBOR A VÉRTESEBEN

A TEK idei téli táborát – szokásához híven – külvilágtól elzárt helyen tartotta. A korábbi helyszínek – a pilisszántói Orosdy kastély, illetve a börsönyi Kemence melletti erdei tábor – után idén a talpraesett szervezőink a Gesztesi várba irányítottak bennünket. A XIV-

XV. században épült falakat ugyan jócskán megtépázták a törökök, majd a kamalduli rendház kövekre éhes építői, ma a vár mégis kellemes turistaszállóként üzemel. A 30-40 fős hálótermekért bőven kárpótolja az embert a duruzsoló cserépkályha, a toroknyugtató forralt bor és a középkori lovagterem hangulata. Ottlétünkkor vastag hótakaró borította a környező erdőket, annak ellenére, hogy már a közeli Tatabányán sem volt egy kanállal se belőle. Mindez együtt megeremtetta a hangulatot a lassan haladó, álmoskás, családias, régies téli napokhoz, a szellemi és fizikai kikapcsolódáshoz.

Úgy gondoljuk, senki sem bánta meg, aki ellátogatott hozzánk Várgesztesre, hiszen programokban igazán nem volt hiány. A rendezvények tartalmasak, s ami fő:

sokszínűek voltak. Több közismert előadó is emelte táborunk fényét. Kezdjük Dessewfy Tiborral; megtudtuk róla, hogy nem csak az Aktuálisban Betlen Jánosnak tud okosakat és szellemeseket mondani. Folytatuk Cseh Tamással, aki életének buktatóiról és bukkanóiról mesélt nekünk, megsejtette velünk a '60-as, '70-es évek hétköznapjaiban megbúvó, lassan feledésbe merülő apró fényeket és keserőségeket. És utolsó délután befejeztük Ludassy Máriával; ő az etnikai, vallási tolerancia és intolerancia mélyen nyugvó gyökereihez próbálta a társaságot elkaulozni.

Eközben nem maradhatott el a már hagyománnyá vált irodalmi teaház sem. Az est kínálata a bibliai történetek néger rabszolgák általi feldolgozásától, a magyar

klasszikusokon át, egészen egy posztmodern kottéig terjedt. Másnap a MaNcs csapatát láttuk vendégünk, de volt kerekasztal-beszélgetés a már-már örökzöldnek számító európai uniós kérdéskörrel is. Tapostuk a havat az elvárásztól téli erdőben egészen Vérteskozmaig és vissza. Utolsó este pedig a Másfél együttes próbálkozott az ősi falak megremegtetésével. Bár beledatuk apaitanyait, és a hangulat sem volt utolsó, jelentjük, a középkori építőknem lehet egykönnyen kifogni. E sorok írója egy 12 fős csapatall hajnali 4 órakor távozott a váról, lebukdácslóván a koromsötét erdőn keresztül a hajnali buszjárat-hoz. Mire a vonattal Kelenföldre értünk, már világos, bár hideg tavasz volt.

Horn Gergely

Háromnapos Heller-hétféje

Van az erdő mélyén, fenn a Börzsönyben egy kedves kis turistaház. Ennek falán egy kő tábla emlékeztet arra, hogy anno 1690 után ez a lankás hegyvidék szolgált rejték helyül néhány menekülő török csapatnak, akik végül még a századforduló előtt – az eredeti megfogalmazásban – "eltakarodtak" az országból. Így nevezték el ezt a helyet Törökmezőnek, amely már biztosan keresztelte lelkes belföldi kirándulók útvonalát. A legutóbb ugyanis a Heller Farkas Szakkollégium (HFSZ) is ide vonult ki egy három napos Téli Olimpia elnevezésű nyílt tábor keretében.

Naponta kétszer közlekedő sárga busz, a nagy hóban eltévedt csoportok, egy leszakadt kipufogócső, "ki találja el előbb a helynévtáblát" hógolyó verseny, gulyás leves és palacsinta. Így indult az első este. A tábor nem véletlenül kapta a nyílt jelzőt, hiszen a résztvevő 60 emberből közel 20-25-en lehetnek HFSZ tagok, voltak sokan a bölcsész-, illetve a jogi karról is

és még rengetegen ismerősök. Éppen ezért az esti program sem a megszokott módon alakult: az est fénypontja egy előzenés verses felolvasóest volt, amely a késő éjszakába nyúlóan egy önálló életet élő, de azért moderált "freestyle" tánc és szövegelő versennyé alakult át, amely lehetőséget adott egyes régi jó szakkollégistának arra, hogy egy új, eddig még ismeretlen improvizatív készségéről is megbizonyosodhassunk.

Mánap, a nagyon barátságos időpontban tált reggeli után előadás, kirándulás és vetélkedő várta a résztvevőket.

Késő délelőtt Ferencz Kálmánnal, a második világháború idején végzett agrárközgazdászal beszélgethetett a "nagyérdemű", aki a HFSZ szempontjából még azért is különösen érdekes személyiség, mert magánál Heller Farkasnál tanult és írta diplomamunkáját. Három, a háború idején kiadott Heller Farkas tankönyvet is adományozott a szakkollégiumnak, amely remélhetőleg néhány

hét múlva már igényesen bekötve rendelkezésre áll a HFSZ könyvtárában.

Az előadást egy jó kiadós kirándulás követte a Börzsöny Törökmezőt övező tájvédelmi körzetében. Ahogyan ez fátadt, menzaserű vacsorától jóllakott táborozó embereknél szokás, a pihenést vetélkedő követte. A versenyző csapatok a legkülönbözőbb és sokszor a legviszataszítóbb állatneveket kapták, de ez semmit nem vont le a rendezvény értékéből. A sorverseny végül a nem éppen kedvenc, zsíros hajban élősködő izeltlábuakról elnevezett csapat nyerte nem kis sikerrel. A nap zenés, táncos relaxációval ért véget, ahol mindenki a másnap reggeli búcsú kirándulásra hangolva tért nyugovóra. Ez azonban a turistaház állatállományának meglekintésében és simogatásában merült ki. A buszok indultak és fehér zsebkendővel integetve viszontlátást ígértünk Törökmezőnek, a tájnak és a turistaház személyzetének.

Benedek Norbert

HVG diákoknak
Hétről hétre házhoz jön
Fizess elő egy évvel!
Mielőbb dönts!

**Diákigazolvánnyal
30% -kal könnyebb
HVG DIÁKÁRON**

www.hvg.hu

HVG megrendelőszelvény

DKÓZ1

Igen, megrendelem a HVG-t egy évre – 30% kedvezménnyel – 5424 Ft-ért.

Név: .....

Cím: .....

A diákigazolvány sorszáma: ..... Érvényessége: .....

A megrendelő aláírása: .....

Kérjük, fénymásold ki ezt a kupont és küldd vissza a HVG Rt. 1300 Bp. 3., Pf. 20 címére vagy a 436-2010-es faxszámra. További információért kérjük, hívd a 436-2045-ös telefonszámot. Megrendelésedet a terjeszt@hvg.hu e-mail címre is elküldheted. A visszaküldött adatokat további akcióinkhoz is fel kívánjuk használni, de a HVG Rt. érdekeltségi körén kívül álló, illetéktelen személynek nem adjuk tovább. Ha adataid felhasználásához nem járulsz hozzá, kérjük, ezt jelezd kiadónknak. A kedvezményes előfizetés feltétele, hogy a megrendelő érvényes diákigazolvánnyal rendelkezzen. Az ajánlat csak az új, belföldi, éves előfizetésekre vonatkozik.

Legyen egy jó szakod: szociológia vagy szociálpolitika

Amikor én még kisser voltam... úgy döntöttem, hogy ha már úgyszólván közgazdász leszek, lehetnek még valami más is, ami ennél közelebb áll hozzám. És mit lehet itt találni, ami – az időközben felismert – humán érdeklődésemet mederbe terelhetné? Én személy szerint a szociológiát, illetve a szociálpolitikát találtam. Az utóbbit el is végeztem... De azt hiszem, mindkét szakról, sőt az azokon belül újabban elindult (egy-két éve működő) "mutáns" főszakirányairól is nyugodtan írhatok, hiszen mindezek alapvetően variációk ugyanarra a témára.

De a formalitás kedvéért előbb nézzük át, mit takar a két szak. Aki szociológiára menne, az választhat Közvélemény-kutatást (ajánlom!), Vállalkozáselemzést (nem ismerem, az én időmben még nem volt...) és Szervezetpszichológiát. Aki pedig inkább a szociálpolitikát komálja, annak Társadalombiztosítás jár (persze ezért dolgozni kell) és Településfejlesztés, ami a Szociológia és a Gazdaságföldrajzi Tanszék közös, új biznisze, szóval erről sem tudok érdemben nyilatkozni.

A motivációm arra, hogy ide bekerüljek, eléggé "fapados" volt: két év alatt egy teljes értékű egyetemi diplomát szerezni a főiskolai fölé. S hogy mire módosult ez? Jól itt ragadtam doktorálni.

Az én végzettségem a mára már eltűnt (jobban mondva a fenti két irányra szétvált) "szimpla" szociálpolitikus, ezt hiába is keresnétek. Az értelme: feljogosít arra, hogy nem éppen piaci, de épp ezért biztonságos munkahelyekre menjek tovább (ha a tudományos pályafutásom kudarcba fulladna, ne adj isten), ilyen például egy önkormányzat, egy családsegítő központ, tanácsadó intézmény, minisztérium (például SzCsM), avagy bármilyen más költségvetési intézmény és gazdálkodó szerv, de persze a profitorientált cégek is szóba jöhetnek,

már amennyiben akarnak maguknak valamennyi szociális érzékenységet... Ja, és ami nagyon fontos: menet közben (azaz negyed-ötöd-évesként) is van már mód kutatásokba bekapcsolódni, például drog-témában.

Pár szó a bekerülésről. Egyetemi berkekben az az általános nézet, hogy aki máshova "nem fér be", csak az megy csak szociológusnak, illetve szociálpolitikusként. És ez a hiedelem meg is teremti a maga valóságát: "belülről" csupán egy-néhány elvetemlően humán beállítottságú egyetemista kerül ezekre a szakokra. Pedig az egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszékén tanított ismeretek sok helyütt a "rendes" közgazdaságtan kiterjesztésének, mégpedig *társadalmilag is releváns* kérdéskörökkel való kiegészítésének tekinthetők (szóval vége a görbék uralmának, jön a Nagybetűs Tapasztalás). Nemzetközi hírv tanárok tartanak itt kurzusokat, például a racionális döntések elméletéről, illetve sok hasonló témakörrel, amelyek például jobban érthetővé teszik a tőzsde működését is, mint akár a tőzsdetan maga.

Egyszóval a bekerülés alapvetően – és méltánytalanul – könnyű.

A szakirányok elvégzéséhez egy korrekt módon megírt szakdolgozat adja a legtöbbet, "újbiól nekifutások" általában csak emiatt fordulnak elő. A félévek tematikája eléggé kiegyenlített, az utolsó félévben csak a G-karos tárgyakkal gyűlik meg az ember baja (éljen a humán beállítódás!), amúgy könnyedén lehet időt szakítani a szakdolgozatra. Az évközi munka sok esetben tehermentesíti a vizsgaidőszakot, tehát a rendszeresen beadott házi feladatok például "szabad utat" jelentenek a következő félévbe. Sok évfolyamtársam dolgozott a szakirányra végzésével párhuzamosan, ez visszavetette őket ugyan a tanulmányi

eredményeikben, de a végighaladást nem gátolta. Aki azonban érdeklődik a felfemerülő témák iránt (és ez egyáltalán nem kivételes eset), annak mégis inkább erre célszerű az erőit összpontosítani.

Akik egy adott félévben külföldre kaptak ösztöndíjat (például azért, mert kértek), általában jókora pluszmunkával, de mégis fennakadás nélkül pótolták az évközi kimaradt anyagot és kötelezettségeket, mivel ehhez a Tanszék hozzáállása igen szabadlevű. Külföldi ösztöndíjakhoz a Tanszéknek külön csatornáit is vannak, s azokat rendszeresen meghirdeti. Személyes tapasztalataim szerint a kilencedik (értsd: ötödév, ősz) félévben lehet aktuális egy ösztöndíjas kiutazás, az én szakirány-felosztásban ez volt a legenyhébb.

Ami a tananyagot illeti, van egy módszertani blokk, ez egyfelől formális logika, kérdőív-szerkesztés és a regressziószámítás különféle alkalmazásaiból áll, tehát azoknak jók, akik a statisztikával nem álltak hadilábon (de ezek annyira persze nem nehezek, mint az alapból oktatott statisztika). Főleg a társadalmi jelenségek és a tömeges előfordulások egyéni jellemzők közötti tartalmi összefüggésekre mutatnak rá, és fejlesztik a mikro- és makroszint közötti gondolati "átjárás" készségét. A későbbi szakirányú munkavállaláshoz ez kell, és eléggé hasznos is. SPSS-használatot is tanítanak (ami szintúgy munkaeszköz lehet).

Az elméleti blokk pedig az, amely a közgazdaságtan talajáról átvettést nyújt a társadalmi látásmóddhoz. Ez inkább a későbbi kutatói-tudományos munkához nyújt jó alapot, tehát egy másik irányt jelent a szakon belül.

A jelenlegi szakirány- és tantárgystruktúra alapján sokkal könnyebbé vált az elhelyezkedés, mint a korábbiak szerint. A mostani szakok, mint a nevükből is kiderül, egyértelműen egy-egy konkrét

munkaterületre "terelik" a hallgatókat. A szervezetpszichológia elsősorban szervezeteken belüli és közötti kapcsolatháló feltérképezéséhez ad képzettséget, a település- és vidékfejlesztés az EU-csatlakozással megnyíló munkalehetőségekhez képez szakembereket, a közvélemény-kutatás szak hasznát pedig talán nem is kell ecsetelni. A kereseti lehetőségek: csak közelítőlegesen információim vannak, de általában egy piaci szervezet középvezetői kereseti szintje nem álmom. (A munka azonban jóval érdekesebb.) A szociológus továbblépési irányokról pedig már korábban írtam.

A tanár-diák viszony a Tanszék egyik legfeltűnőbb erőssége. Nincs olyan tanár, akivel ne lehetne "beszélgetni", és nem csak a vizsgaidőpontok ide-oda tologatása ügyében... Ha az utóbbi időben mégis növekedne a távolság (van egy ilyesféle gyanúm), az inkább a hallgatóság "kifelé orientálódásának" tudható be, nem pedig a tanári kar viselkedésbeli változásának.

A diákközösség eléggé jó szokott lenni, az én egykori évfolyamom még most is gyakran szervez közös beszélgető-esteket, sörözéseket stb. E-mailen pedig a legtöbbünk külön-külön is kapcsolatban maradt a többiekkel.

Mindent összevetve, elsősorban olyanoknak ajánlom ezeket a szakirányokat, akik elkövetkező életüket nem csupán a saját maguk és legközelebbi személyes környezetük problémáinak akarják szentelni, akár mondhatnám úgy is, hogy a szociálisan érzékenyeknek. Aki csak áttételesen érzékeny a szociális kérdésekre iránt, és ezért társadalomelmélettel foglalkozna szívesen, annak ugyanúgy jók az itteni főszakirányok.

Tehát lesz egy jó szakod?

FD

A KABÁT

Kabátvételhez nagy indulat szükségeltetik. Bármely más ruháneműt – bugyit, cipőt, szoknyát, pulóvert – könnyen, mondhatni pillanatnyi fellángolásból is megvesz az ember lánya. Lánya, merthogy a férfiak zöme sosem vesz egyedül ruhát: huszonöt éves koráig a mamája, utána a felesége öltözteti. Ha egy férfi segítség nélkül, önállóan vásárol ruhát: az legalábbis gyanús. Egy ilyen férfival jobb vigyázni, ugyanis más is kitelik tőle. Pechjére, Hédi eddig csak ilyen pasikkal hozta össze a sors. Csupa-csupa határozott izlésű, önállóan és stílusosan öltözködő férfiemberrel. Szegény Hédi alig győzte kapkodni a fejét.

Első szerelme Vazul, az őshazakutató volt. Vazul, a magyar népi kultúra nagy rajongója, hímzett parasztingekben járt, haját farkocskban viselte. Hédi könnyen alkalmazkodott, bő szoknyákat és erdélyi tarisznyát viselt, nyáron saruval, télen csizmával. A Közgázon ugyan kicsit furcsán néztek rá, de ő inkább kívánt tetszeni a barátjának, mint az egész Számvitel szakiránynak. Az egyetemmel együtt azonban Vazulnak is vége lett. Vazul nem jött el Hédi diplomaosztó ünnepélyére. A fiú, akármilyen csillogó szemekkel beszélt a magyar őshazáról, rektori engedéllyel akkor utóvizsgázott negyedszer korájuk szigorlaton, a Bölcsészkarra már közel kilenc éve járt. Kínos volt neki, hogy barátja már diplomás nő.

Hédi nagyon felháborodott az eseten. Akkor düh támadt benne, – hiszen a kabátvételhez, mint tudjuk, nagy indulat szükségeltetik, – hogy vásárolt egy színes, sportos, kapucnis dzsekit, szentül megfogadva, hogy bármilyen sűrűn is látja, rektori engedéllyel akkor Vazulnak pedig, hiába könyörög és mond bármilyen mentséget, nem bocsát meg. Vazul azonban nem jelentkezett már, és az erdélyi tarisznyák lassan molyosodni kezdtek.

Akkor is a dzseki volt Hédi, mikor megismerkedett Bernáttal, a siótkatival. Hédi elbűvölte a férfi napbarnított mosolya, stramm, kisportolt alakján remekül állt a garbó és a márkás sínadrág. Hamarosan meghívta a lányt egy sítúrára. Hédi felkésztült az útra, vásárolt egy norvégmintás gyapjúpulóvert és egy sioverallt. Ám a románc rövid életűnek bizonyult. A kissé testes Hédi az első nap feje állt egy hóbuckában, csak este szabadították ki onnan a mentőkutyák. Ezalatt Bernátot a szálloda konditermében elszerezte egy aerobicos lány. Hédi megúsza egy megfázással. Hazajött, beakasztotta a szekrénybe az overallt meg a norvégmintás pulóvereket, és úgy döntött, hogy most kicsit a karrierjére koncentrál. Két év telt el így, és Hédi, szorgalmának hála, okleveles könyvvizsgáló lett.

Artúrral, a tanácsadóval egy könyvviteli konferencián találkozott. A férfi a mamák álma volt. Csak a legjobb szabású öltönyökben mutatkozott, selyem nyakkendőjét színarany csat tartotta. Hédi sem akart szégyenben maradni jóvágású udvarlóját, s már az első randevúra vásárolt egy világoskék kosztümöt. Ezt később sötétké, galambszürke és bézs kosztümök követték, színben harmonizáló blúzokkal. Hédi egyre komolyabban gondolt Artúrra, s amikor másfél év után a férfi bejelentette, hogy beszélni akar Hédivel, a lánynak csak az eljegyzés járt a fejében. Szíve hatalmasat dobant, és a rendkívüli alkalom tiszteletére új télikabátot vásárolt: szolid, sötétké szövetkabátot, üzletasszonyos. Artúr azonban azt jelentette be, hogy négyéves külföldi kiküldetést kapott. Ilyen hosszú időre nem akarja bizonytalan-ságban tartani Hédi, tehát inkább szakítsanak. Hédi elbőgte magát, a bézs kosztüm felsőrészét később tisztítóba kellett vinni.

Hédi hónapokig szomorkodott, Oszkár, a fiatal filmrendező volt az első férfi, aki meg tudta nevetetni. Hihetetlen történeteket mesélt a filmesek világáról, és az általa rendezendő filmekről, bár eddig még egyet se forgatott. Igazi bohém pasi volt, színes és szórakoztató, akárcsak az öltözködése: trapéz nadrág, lila kordakó, vad mintás sála csak úgy repkedett körülötte. Oszkár azonban nehéz esetnek bizonyult: sohasem volt elégedett Hédi ruházatával. Sokszor emlegette előző barátnőjét – Lolát, a divattervezőnőt, – és rendhagyó szabványon túl miniszoknyáit, tarka mintás harisnyáit. Hédinek azonban Ó-lába volt, és ezt tudta is magáról. Így inkább trapéz nadrágokkal próbálkozott, sőt még a mamája virágmintás hippibluzáit is előásta a padlásról. (Nem kis feltűnést keltve a munkahelyén.) Oszkárnak viszont ez nem volt elég. – Túl kispolgári vagy – mondogatta, amit fáj a könyvvizsgáló lánynak. Legtöbbet azonban Hédi kabátját kritizálta a férfi: azt a bizonyos sötétké, üzletasszonyos szövetkabátot. Hédi, jó fél év után nagy lépésre szánta el magát. Elhatározta, hogy kiadja Oszkár útját, de előbb még bebizonyítja neki, hogy igenis nem kispolgár. Egy exkluzív ruhaszalomban látogatott el, ahol fiatal tervezők ruháit árulták ki darabszámban.

A kabát lila szövetén zöld és narancssárga DNS-spirálok tekergettek, zsebéről lila bojtok lógtak, gallérja, mint két lekonyuló kutyafül, majdnem derékiért ért. Hédi azonnal felvette a kabátot, és beállított Oszkár kedvenc kocsmájába ('Art Kávézó'), hogy kitálaljon. Oszkár egyedül ült egy asztalnál, szeme elkerekedett, meg se bírt mukkanni, mikor meglátta Hédi kabátját.

– Elég avangárd?! – kiabálta a felhevült Hédi. – Mert ha nem tetszik, nyugodtan visszamehetsz Lolához!

Ebben a pillanatban kinyílt a női mosdó ajtaja. Lola, a divattervező nő lépett ki, frissen sminkelve (lila száj, narancsszín szemfesték), felsíccelt, világoskék miniszoknyában, lábán angyal-kamintás harisnyával. Felül még kabátban volt, lila szövetén narancssárga és zöld spirálok tekergettek, gallérja, mint két kutyafül konyult lefele.

Myza

Mozizom Szemrevaló

„Én írok levelet magának - Kell több? Nem mond ez eleget?”

Sokan felismerték már a művet e pár sor elolvasása után. Amerikában sorra dolgozzák fel az orosz irodalom kiemelkedő műveit, pl: az Anna Karenina, akit Sophie Marceau játszott. Most Puskin műve került értő kezek közé, hogy szélesebb körben is ismertté váljon ezáltal. A magyarországi és amerikai fogadtatás elég szerény lesz véleményem szerint, hisz itthon az "orosz" irodalom fényes csillaga leágazott, különben is csak a Kossuth moziban játsszák Budapestben, Amerikában pedig az irodalmi feldolgozások, művészfilmek iránti kereslet csekély. Sajnos a "felesleges embertípus" és más elvek, az eszmék és a többi Puskin által kiemelt témák feldolgozására nem sok energiát fektettek. Véleményem szerint ez több mindennel magyarázható egyfelől az amerikai együgyűséggel, és azzal hogy talán nem lenne kelendő mély szellemi tartalom mellett.

Ami viszont jellemzi a filmet az, az aprólékos kidolgozás, a tudatosan lassú, vontatott cselekmény kibontakozás (jobban belegendolva kitérőtiesen hasonlított ezáltal az "Amerikai szépségre").

A filmet nemcsak a szöveg teszi értékessé, hanem a színek, hangok, gesztusok. Például megfigyelhető, hogy Tatjana mindig fehér ruhában, vagy világos környezetben tűnik fel, jelképezve az ártatlanságot, naivságot, tisztaságot.

A zene végig követi, alátámasztja a szöveget, de van olyan jelenet is, mikor a csönd többet mondott bármely hangnál. Kiemelte nyomatékosította azt, aminek hanggal, zajjal nem lenne hatása. Mind a zenére, mind a helyszínre jellemző a korhízel. Óriási kastélyok, végeláthatatlan birtokok, üres, magas falak, és természetesen a híres orosz tél és hideg jelenik meg a filmben. A szereplők öltözékében, sminkjében, viselkedésében semmi sem emlékeztet a ho-

llywoodi tükélybeállításra, de ez inkább dicsérendő, mint elvárható.

A film rendezője - a főszereplő Ralph Fiennes - nővére Martha Fiennes, aki eddig videóklipp forgatással foglalkozott, és ez az első hosszú filmje. Érdekes tény, hogy eddig öt percben kellett sürítenie az "üzenetet", s most hogy szabad kezet kapott, hogyan élt vele. A főszereplők játéka (R.F. és Liv Tyler) igazán magával ragadó, bár a Tatjanát alakító Liv szemében nem tükröződött annyira az erő, a büszkeség.

Számos kérdést vet fel a mű, amelyre itt képen is megjelenítve, alátámasztva, kiegészítve talán választ kapunk. Számomra a legkedvesebb jelenet az, mikor Tatjana megírja a sorsdöntő levelet. A földön fekszik, írótoll a kezében s sorra veti le, és el; mondanivalóját. Az áthúzásokkal tarkított papíron serceg a toll hegye, s keze egyre feketébb a sok festéktől. A levélírást több bevágás

is tarkítja. Látjuk például a levél útját, hogyan jut el Anyeginhez. Az egyik pillanatban befejezi a levelet a lány, megkönnyebbül, hogy mindent kiadott magából, ránéz a kezére, az arca kipirosodott, és úgy mered az újjaira mintha nem is tintás, hanem véres lenne, s gyorsan, tudatlanságával fehér ruhájába törli. A következő bevágásban pedig már a kézbesítést, és a fogadtatást mutatja.

A film vége egy kicsit erőltetettnek tűnik, de amikor Tatjana fejét fogja és síró szemmel csak annyit mond, hogy Anyegin elkésett a vallomásával, szerelmével, mert ő már máshoz tartozik, akihez hűséges lesz egy életen át, és kéri, hogy többé soha ne lássák egymást, akkor akaratlanul is elszorul szívünk, zsebkendőért nyúlunk, és arra gondolunk, hogy milyen jó, hogy van mellettünk valaki, akinek a kezét megfoghatjuk, akitől nem kell elválnunk.

Bernschütz Mária

A bankszektor nagyjai a Közgázon

A kereskedelmi bankok működésében nincs semmi „fun”-

– tudhattuk meg Auth Henrik lendületes, némi humorral és egy csipetnyi divatos angol szakszöveggel fűszerezett előadásából múlt héten (február 20.). Egy kicsit komolyabbra véve: a Postabank vezérigazgatója a „Bankvilág rejtelméi” című előadás-sorozat meghívottjaként a magyar bankrendszer változására ható tényezőkről és tendenciákról tartott rövid ismeretot.

Ennek keretében szó esett olyan általános trendekről, mint a makrogazdaság vagy az információs technológia fejlődése, illetve a napi szaksajtót is komolyan foglalkoztató kérdésekről, így az Európai Unió csatlakozásáról, felvásárlásokról és bankfűzokről.

Auth Henrik – a bankszektorra érintő nehézségekkel kapcsolatos kérdésekre válaszolva – elsősorban a piac kis koncentrációját és az integrált számlavezetési rendszer bevezetésének túlzottan magas költségigényét emelte ki. Hangsúlyozta, hogy a magyar bankpiacon az OTP-n kívül, amely a többi kereskedelmi bankhoz képest kiemelkedően magas piaci részesedést mondhat magáénak, egyik bank sem érte el a gazdaságos üzemméretet.

Az átlagos részesedés egy kisebb bank esetében például 5-7%, míg a gazdaságosnak becsült piaci részarány 13-15% lenne! Az integrált számlavezetés problémájával kapcsolatban a bankvezér kifejtette,

hogy a beruházás 2-6 milliárd (!) forintot emészt fel, és bár ezt sokan egyszerűen kidobott pénznek minősítik, a fejlesztésén végső soron minden banknak túl kell esnie.

Szintén a magasabb szintű technológia szükségességét hangsúlyozta a kurzus második előadását tartó Iványi György, aki úgy találta, hogy a bankok késésben vannak a lakossági szolgáltatások területén. Az Inter Európa Bank alapítója előadását rövid visszatekintéssel indította, amelyben átfogó képet adott a magyar bankrendszer változásairól a Pénzügyminisztérium 1948-as megszűnésétől egészen napjainkig. A bevezetőt követően Iványi György az érdeklődő hallgatók kérdéseire válaszolva minden esetben határozott véleményt nyilvánított.

„Nem gondolom, hogy az alacsony piaci koncentráció rossz lenne” – mondta, ugyanakkor rávilágított arra, hogy a többszereplős oligopol piac beszűkülése könnyen a szolgáltatások minőségének csökkenéséhez vezethet. Véleménye szerint a világszintű bankbirodalmak kialakulása veszélyes jelenség, mivel ezen intézmények működési kockázatait a betétesek és az adófizetők viselik. Abban mindenestre biztosak lehetünk, hogy a bankszektor fejlődésének fő iránya a koncentráció, ennek mikéntjéről azonban Iványi György szerint „a piac maga fog dönteni”.

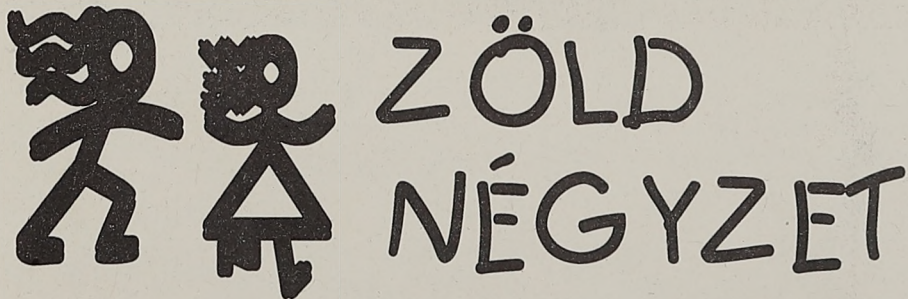
Pollák Péter

Búcsú és üdvözlés

Csak néhány hete írtunk hosszabban egyetemünk menzájáról és Kovács Gábor üzletvezetőről, aki hét és fél éve vezeti a menzát.

A dolgok gyorsan változnak: Kovács Gábert lapunk megjelenésének napjától a Pénzügyminisztérium éttermének irányításával bízták meg az ELAMEN Rt. – és a Pénzügyminisztérium éttermének eddigi vezetőjét, Branovics Zsuzsát nevezte ki egyetemünk menzájának vezetőjévé.

Mindkettőjüknek eredményes munkát kívánunk!

Új rovatunkban hétről-hétre egy-egy kirándulást ajánlunk mindazoknak, akik unják a Normafa, Hármashatár-hegy, Húvösvölgy háromszöget, és igazi természeti szépségekre vágyanak.

HOLDVILÁG-ÁROK,
VASAS SZAKADÉK

A Pomázról Dobogókőre tartó busszal Kiskovácsi megállóig utazunk. A nem éppen barátságos telepen átvágunk és megkeressük a P+ jelzést. Ezt a jelzést követve jutunk be a Holdvilág-árok fokozatosan összeszűkülő, kanyonszerű völgyébe. Csapadékos időszakban a völgy alján víz is folyik, a síkos kőveket óvatosan kerülgetjük, néhol fahidak segítenek ebben. A sziklafalak ekkor már függőlegesen törnek az égbe. A szurdok végén két, évszázadokkal ezelőtt mesterségesen barlangra lelünk, az üregek eredeti rendeltetése ismeretlen. Egyesek rablótanyának, mások kezdetleges ércbányának vélik. A völgyből egy hosszú vaslétrát megmászva jutunk ki, amely mellett időnként kis vízesés is alá-

zúg. Ilyenkor a túrát nehéz megúszni szárazon. A létra után az út meredekké válik, de szerencsére csak alig 1 km hossz. Mikor elérjük a kiépített műutat, azon jobbra fordulunk és a P+ ön rövidesen beérünk Lajos-forráshoz. Itt a turisztaházban, vagy az előtte lévő padokon lehet ebédelni. A hatalmas rét kitérően alkalmas focizásra, tollasozásra. Tovább a S sáv jelzés keleti ágán indulunk, az út itt nagyon szép öregerdőben vezet. Miután a jel merőlegesen balra fordul, kis ösvény ereszkedik le a közeli Csepel-forráshoz. Ezután nem sokkal a jelzés eredszögben jobbra tér, de mi egyenesen a SΩ jelen megyünk tovább. A Vasas-szakadékot nehéz megelni, pedig alig két lépésre van a jelzéstől. Az egyetlen biztos megoldás a jelzés árgus szemekkel való figyelése. Ahol a SΩ ZΩ-vá változik, ott leljük meg úti célunkat. A Vasas szakadék alig 1-1.5 széles, 30m hosszú, igen mély sziklahasadék, amely egy járhatatlanul szűk barlangnyílásban végződik. Látványát elfelejteni lehetetlen, s érthetetlen, hogy e természeti kincsünk ennyire ismeretlen.

Ha van még időnk, forduljunk

vissza a szakadéktól és a S sávra visszatérve, azon továbbmenve sétáljunk ki a Kő-hegy fennsíkjára. Itt kis menedékház, pazar panoráma, bronzkori földvár sáncmaradványa; kicsit odébb, a Petőfi-pihenőnél bizarr formájú sziklatömbök, köztük „Napoleon kalapja” fogad. Vissza a Z sávra észak-nyugati irányba indulunk, s rövidesen leérünk Sás-völgyben folyó patakhoz, majd a dömörkapui útelágazáshoz. Itt lehet buszra várni. Bár a megálló tábla csak a fölfelé tartó irányban van kitéve, a buszok természetesen lefelé is megállnak. Ha nagyon soká nem jönne busz, érdemes másfél km-t lesétálni a pilisszentlászlói elágazásig, ahol már óránként jönnek a járatok. A buszok a szentendrei HÉV-állomásig visznek bennünket.

Hétféle menetrend: HÉV a Batthyány térről minden óra 00-kor, 30-kor indul. Pomázról a buszok a HÉV-hez csatlakoznak. Dömörkapui elágazástól busz Szentendrére csak III.24-től 14.40 és 17.10-kor. Pilisszentlászlói elágazástól egész évben 14.38, 16.38, 17.38, 18.38-kor.

H.G.

Szomorú emberek, szomorú istenek

Elzárt, sosem látott világ, fáradó kék szemek,
néma, sirdogáló eső, savanyú hús szemek,
szürkülőben fáklyák gyúlnak, sárguló levelek,
lovak kopácsolnak csendben, sötétbe bújt berek,
sáros úton szekér zörög, varjúsereg rajta,
megbarnult, elkopott képek, üres, dohos pajta,
dérbe borult, ködös tájak, elesett szemlélet,
gyertyafényes, kihalt házak, édes, édes élet...

KÖZGÁZ FILMKLUB

közház
filmklub

FILMKLUB AJÁNLÓ

A III.14.-ei filmet nem volt szerencsém látni, ezért had idézzek Ulrich Gregor és Enno Patalas: A FILM VILÁGTÖRTÉNETE c. könyvéből.

„ALF SJÖBERG (sz. 1903-ban) színész volt, majd, mint színpadi rendező Shakespeare-, Shaw- és Gogol-művek rendezésével szerzett magának nevet. ÉGI VÁNDOR (1942) c. filmjével a misztikus természetfilmek hagyományához fordult. A forgatókönyv a fiatal Rune Lindström egyik darabjából készült, a filmben egyébként ő játszotta a főszerepet is. A mű misztériumdrama stílusban ábrázolja egy paraszt Odüsszeiáját, aki a mennyei igazságosságot keresve találkozik a profétákkal, az Úristennel, Máriával és más bibliai szereplőkkel. Mindnyájan közönséges emberi alakban jelennek meg: az Úristen vidéki plébánosként, Salamon pompás egyenruhába öltözve. A bibliai vonatkozások feloldódnak a falusi életnek abban a valóságos ábrázolásában, amely értelemmel tölti meg a skandináv természetfilm hagyományát. A montázsstílus – a beállítás módjának és perspektívájának eleven változatossága, az erőteljes vizuális jelképrendszer, a merész kihagyások, amelyekkel például a hős öregedését mutatja be, – az orosz rendezők tanulmányozásáról tanúskodik, s ezt Sjöberg további filmjei sem hazudtolják meg.”

III.21. „A HETEDIK PECSÉT (1956) egyike azon kevés filmjeimnek, melyek igazán kedvesek szívemnek.” – mondja INGMAR BERGMAN. Tegyük hozzá, hogy ez az első igazán Bergmani mű, mind mélységét, mind képi világát, mind a színészi játékot illetően és általában még azok is hallottak róla, akik nem látták. Egy korábbi írásából (Fafestmény) gyúrta át, természetesen saját élményei alapján. Az erőteljes vallási neveltetés (apja lelkész), és a kamaszkori halálfélelemmel vívott lelki tusa ihlette látomásai rendkívül plasztikusan jelennek meg a vásznon.

Blok lovag (Max von Sydow) és hű társa Jöns (Gunnar Björnstrand) épp egy sikeres keresztes-hadjáratból bandukolnak hazafelé a középkor ún. sötétebbi periódusában. Siker alatt értendő: hosszú volt, kegyetlen, sokat öltek, iszonyatos dolgokat láttak-éltek, nyakukon a pestisjárvány, csak hát volt-e az egésznek bármilyen értelme? Ezen elmélkedik a lovag, amikor megjelenik előtte a Halál, s kerekperek közli: bizony örte jött. A lovag nem gyáva, de meghalni sem akar, addig legalábbis, amíg meg nem találja Istent, és választ nem kap tőle kételyeire. Ezért hát, jobb híján sakkjátszmára invitálja a kaszást, gondolván, egy jó parti jó sokáig tart, addig is időt nyer (azt pedig tudjuk, aki időt nyer, életet nyer). S mit ad Isten (?), a Halál elfogadja a kihívást, jóságos arccal, fekete lepelben, magabiztosan, mint akinek egy kis játék csak növeli későbbi élvezetét. Útközben megannyi látványosság: mutatványosok előadása, csábítás, féltékenység, hullarablás, boszorkányégetés, flagellások vonulása, időnként a sakkparti lépéseivel fűszerezve, a végén emlékezetes haláltáncal. Némi reményt egy fiatal házaspár és kisfiuk gyermeki ártatlansága sugall, rajtuk mintha nem fogna sem háború, sem pestis, sem megalázás, egyszerű szerelmük minden csapást elhárít.

K.e.Zs.

- III.14. Alf Sjöberg: ÉGI VÁNDOR (1942, svéd)
- III.21. Ingmar Bergman: A HETEDIK PECSÉT (1956, svéd)
- III.28. Finn Karlsson: EGY TINÉDZSER NAPLÓJA (1968, dán)
- IV.04. szünet
- IV.11. szünet
- IV.18. Ingmar Bergman: TÜKÖR ÁLTAL HOMÁLYOSAN (1960, svéd)
- IV.25. Ingmar Bergman: ÚRVACSORA (1961/62, svéd)
- V.02. Ingmar Bergman: CSEND (1962, svéd)
- V.09. Ingmar Bergman: PERSONA (1965, svéd)
- V.16. Ingmar Bergman: SZÉGYEN (1967, svéd)

Minden filmre érvényes bérlet ára: 1.100 Ft, és CSAK FÉNYKÉPPEL ÉRVÉNYES. Megvásárolható a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Közművelődési Titkárságán (1093 Bp. Fővám tér 8. I.em. 144-es szoba, tel: 21-75-110), vagy a filmvetítések helyszínén (BKAE főépület, IV-es előadó). Támogatóink: Hallgatói tagozat, Magyar Filmklubok és Filmbarátok Szövetsége;

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS ÁLLAMIGAZGATÁSI EGYETEM LAPJA

A szerkesztőbizottság elnöke: Benedek István Gábor ▲ Főszerkesztő: Bátki Mihály
Lapigazgató: Szabó Mária Magdolna ▲ Munkatársak: Géber Júlia, Győri Dávid, Mártonffy Zsuzsa, Zárda Nóra
Szerkesztőség: 1093 Bp., Fővám tér 8. Tel./üzenet/fax: 218-0356, Központi szám: 218-6855 (6062 mell.)
E-mail: kozgazdasz@szerk.bke.hu
Kiadja a BKAE megbízásából a Héttorony Kiadó. 1025 Bp., Csévi köz 15.
Nyomdai kivitelezés: BETŰ Stúdió, Bp. VII., Vörösmarty u. 3/a. Telefon/Fax: 478-0680

ISSN: 0230-7529

Apa! Mi az, hogy árelőny?

+++ Golf Jubileum +++ 500 000 Ft árelőnnyel +++ Golf Jubileum +++ 500 000 Ft árelőnnyel

500 000 Ft árelőnnyel +++ Golf Jubileum +++ 500 000 Ft árelőnnyel +++ Golf Jubileum +++

• Több, mint negyedszázada tudja mindenki korra való tekintet nélkül: mit értünk az alatt, hogy Volkswagen Golf. Megbízhatóság, vezető- és utasbarát kényelem, örök forma, gazdaságosság, biztos minőség és innováció. Egy legenda, amely most folytatódik.

De mi az, hogy "árelőny"? Egy szó, amelynek hitelét meg kell adnunk. A Volkswagen Golf Jubileum esetében jelentései: egyedi felszereltség, könnyűfém keréktárcsák, állítható magasságú sportülések elöl, elektromos ablakemelők és külső tükrök,

bőrborítású kormány, kézfék és váltókar. Együtt: 500 000 Ft többletérték a Golf több mint 25 éves jubileuma alkalmából.

Miért adunk árelőnyt és további egyedi felszereltséget egy alapfelszereltségében is vezető- és utasoldali légzsákkal, ABS-szel, központi zárral és 12 év átrozsdásodás elleni garanciával rendelkező Volkswagen Golfhoz? Mert tudjuk: a név és a tradíció generációk óta kötelez.

Van, aki a legendát, van aki az árát is szereti.

Golf Jubileum

